

י"ד ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
 "מורשת הנחל"

גליון ל"ז

נקודת החבר

המנין

שלכם

סקירה על בתי המדרשות של אנ"ש ואלו שקבעו בהם מקום לתפילה לדורותם

פרק ג' - עיה"ק ירושלים תובב"א

גבעת שאול

ביהמ"ד מחנה ישראל

נוסד ביום כ"א טבת תרפ"ט, מאחורי הבנין עומד סיפור נפלא: באותו שטח עמד בית כנסת של חסידי חב"ד בו שכנה ישיבת חב"ד תומכי תמימים, נדבת הנגידה י. קליינברג. היה זה קבוצת יהודים יוצאי הונגריה שלא נמנו בין חסידי חב"ד שביקשו מהנדבנית להקצות להם שטח לביהמ"ד משלהם, הנדבנית נעתרה לבקשתם ונתנה להם שטח בגודל חמש על שמונה מטר, עליה בנו המתפללים את ביהמ"ד במו ידיהם בלא עזרת פועלים.

עברו כמה שנים, הנדבנית הלכה לבית עולמה וצאצאיה שסטו מהדרך הישרה, מכרו את כל השטח למפעל "פרומין" לביסקויטים, מנהלי המפעל רצו להחריב ביהמ"ד לטובת המפעל, אך המתפללים הבהירו לו בנחישות כי רק על גופם יוכל להרוס את ביהמ"ד, מנהלי המפעל התעקשו להחריב את ביהמ"ד, באותו יום הזמינו המתפללים, יראי ה' מבתי הונגריה להגן בגופם על הריסת ביהמ"ד, ביניהם היה הרה"ח ר' ישעי' שיינברגר שהגיע לפנות בוקר להתפלל כותיקין ונשאר שם במשך כל היום להגן על ביהמ"ד במסירות נפש כך ניצל ביהמ"ד, מנהלי המפעל הצליחו להרוס רק את ביהכ"נ של חב"ד ומתוך כל ההקדש השאירו על כנו רק את ביהמ"ד הקטן.

בשנת תשל"ה נמכר המפעל לר' אברהם טרגר, תוכניתו היתה לבנות על כל השטח בנין מגורים, הוא פנה למתפללי ביהמ"ד והציע ליתן להם בתוך הבניין

העתידי שטח של מאה מטר[!] תמורת השטח הקטן הקודם, אך המתפללים סירבו להצעה, היות ובית מדרשם היה עם חלונות משלוש הצדדים ועל אף קטנו לא רצו לעזבו, הרב טרגר שהיה יהודי ירא ושלם לא חפץ להחריב ביהמ"ד והשאירו על כנו, אך בכל זאת בנה להם ביהמ"ד בתוך הבניין והם נשארו בנתיים בבית מדרשם הישן.

בשנת תשל"ט החליט ר' אברהם לתת להם הביהמ"ד שבנה בתוך הבניין, בדעתו היה להרויח את שטח ביהמ"ד הקודם,

המתפללים החליטו להשתמש בשניהם, בימות החול בישן ובשבת בחדש, כך נשארו על כנם שני בתי המדרש.

היה זה הרה"ח ר' חיים ברוך טרנובסקי ז"ל, חסיד ברסלב שעלה לא"י מפולין, מתלמידי הקרובים של הרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל, שהפך את הביהמ"ד לברסלב'ער שול, בין המתפללים באותה תקופה היו, הרה"ח ר' גדליה קניג זצ"ל שהתקרב בבחרותו ע"י ר' חיים ברוך, אחיו ר' גרשון, ועוד. עם הזמן התחילו למסור שם שיעורים בליקו"מ, לומר תיקון הכללי ולרקוד אחר התפילה, מעת לעת הגיע למסור שיעורים בספרי רבינו, הרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ, ובשנים המאוחרות יותר היה מגיע הרה"ח ר' אריה לייב שפירא, במסירות נפש בשרב ובקור, ובשבת צעד ברגל ממאה שערים, לפני שבת היה מפקיד אצל אחד מאנ"ש כרטיסיה כדי שבמוצ"ש יוכל לשוב לביתו באוטובוס, גם ר' יצחק גלבך - אשר היה בין תושבי השכונה, מסר שיעורים בליקו"מ מדי שבת.

עקב היות ביהמ"ד קרוב ליער בהר נוף, (לשם היו יוצאים להתבודד באותם ימים, עקב כך ששאר המקומות האפשריים להתבודדות, שימשו באותה תקופה כ'שטח הפקר' בגבול עם ירדן) שימש גם כמקום מפגש ממנו יצאו להתבודדות ביער.

בשנים המאוחרות הלכו ונתמעטו חסידי ברסלב מהשכונה, וביהכ"נ חזר לצביונו הקודם כביהמ"ד כלל חסידי.

מעברים

היה זה בערך בשנות התש"מ, ר' מנחם מן הי"ו ור' נתן אנשין הי"ו שהגיעו לדור בשכונה, שכרו דירה ברחוב כתב סופר 18, עבור תפילה בשבתות ובחגים לחסידי ברסלב בשכונה. בין המתפללים נמנים: ר' משה נחום הורביץ ז"ל ובניו, ר' אליהו פרנקל, ר' נתן לבל ובניו, ר' מאיר לוינזון, ר' שריה מלכיאל ז"ל ועוד. בסעודה שלישית היה בא לפעמים החסיד הישיש ר' יצחק אייזיק אלבוים זצ"ל. אחר כך עברו למקלט ברחוב עזריאל 1.

הרה"ח ר' חיים ברוך טרנובסקי ז"ל

סיפור התקרבות

בנימין כהן

אביו הצליח לנתק אותו לגמרי ונתרחק. הלכתי לאותו ת"ח שהוכיח לי שאצל כולם אפשר למצוא תורה ועבודה ולא רק בברסלב ובכל מקום שמתפללים על תורה מתפללים גם על עבודה, כגון בשמו"ע 'השיבנו אבינו לתורתך וקרבינו מלכינו לעבודתך וגו'', וכן בתפילות שבת 'קדשינו במצוותיך ותן חלקינו בתורתך'. וכך הצליח לשכנע אותי לעזוב לעת עתה ולחשוב ע"ז כשאגדל... ומאז הייתי מקורב לאותו ת"ח, לקחתיו למורה דרך בכל מיני הנהגות ע"פ שיטת החזו"א, כגון בעניי אכילה בתרומות ומעשרות, במצות בפסח, הכשרים, הל' שבת וכו' וכו'.

בזמן הבא נכנסו לישיבתנו כמה בחורים מחסידי ברסלב והביאו עימם את רוחו של רביה"ק, ואז התנוצץ בי מחדש אורו של רבינו ז"ל וגם התקרבו עוד כמה בחורים. בתקופה הזאת למדנו בבין הסדרים ספרי רבינו בביהכ"נ זופניק בגבעת שאול, היו לילות שרצינו לצאת לשדה להתבודד, אך היות ודלתות הישיבה היו נעולות יצאנו דרך החלון שבחדר אוכל, היינו הולכים להתבודד בליפתא או ביער ירושלים (בשטח שעל זה עומד כיום הר נוף).

באותם ימים היינו גם הולכים לשמוע שיעור למקורבים מר' נתן ליברמנש שהתקיימה בבית ר' זאב אטינגר. ר' נתן היה מלהיב אותנו בעבודת ה' בעניי קדושה, שבירת התאוות, ועוד.

באותו זמן היה כל שבת שיעור מר' יעקב מאיר שכטר בבית מדרשו, שיעור שאליו היו מגיעים אנשים שכיום הם נמנים על כותל המזרח של זקני ירושלים, הייתי הולך עם עוד כמה מחבריי מאותו חוג, עד שפעם אחד ניגש אלי המנהיג, ואמר לי: שמעתי שהנך הולך לברסלב, אמנם אלו ואלו דברי אלוקים חיים, אך זה לא תואם עם הקהילה שלנו. ולכן תחליט היכן מקומך, איתנו או בברסלב! דבריו אלו נתנו לי הדחיפה לישאר בברסלב וכך התחלתי להגיע יותר לברסלב ולאט לאט לגלות עוד ועוד מאור הצדיק ולנסות להתקרב. אולם החיפוש עדיין לא הסתיים, אך בודאי רבינו מביא כל אחד לשלימותו, והלואי וזכה בקרוב להתקרב אליו באמת. הגליון פורסם ע"י מערכת ברסלב גלובל.

כיום

מעין הנחל הנובע ממשיך לפכות בשכונה עד היום ביתר שאת וביתר עוז, אנשי שלומינו מתפללים שם מדי שבת ומועד, ומשמש כמגדלור רוחני לתושבי השכונה ולכל האזור כולו, כולם יודעים כי כאשר מבקשים תפילה עם כל הלב יורדים לברסלב, עם הנוסח והלב הברסלבי. והכל בזכות הגבאים הרה"ח ר' מנחם מן שליט"א המוסר נפשו ומאודו עבור ביהמ"ד לפארה בכל מיני כבוד ויקר, יחד עם רעו הגבאי המסור הרה"ח מנחם קניגסברג שליט"א המקבל ומכבד בסבר פנים יפות את כל באי בית המדרש.

מקורות: ירחון אוצרות, סיפורים ירושלמיים כרך ד' עמוד 141, תודותינו נתונה להרה"ג ר' משה אורי אייזנשטיין שליט"א רב ביהכ"נ מחנה ישראל

ולהרה"ח ר' נתן אנשין שליט"א על עזרתם בהכנת המאמר

היה זה בין השנים תשל"ט - תשמ"א כשלמדתי בישיבה קטנה פרשבורג שעמדה בשכונת גבעת שאול, בישיבה גדולה למד אז הבה"ח אליעזר הרשור, קבעתי ללמוד עימו בקביעות ספרי מוסר, כגון: ספר 'חפץ חיים', 'בנין עולם', וכן בספר 'אורך אפים' על מידת הכעס, אשר שם מביא הרבה מספרי רבינו ז"ל, ובמשך הזמן אף למדנו בספרים 'השתפכות הנפש' ו'משיבת נפש', ואז סיפר לי על אחד מחשובי אנשי באומן ה"ה השרף ר' מתתיהו ברוסקי שלמד אצל ה'חפץ חיים' זצ"ל, ושאלו לאיזה חסידות להתקרב, ענה לו החפץ חיים: התקרב ל'ברסלב' בגלל שהם מקיימים את השו"ע.

בהתקרב ימי ראש השנה והחברותא הנ"ל התחיל לדבר עמי ולשכנע אותי לבוא אל הקיבוץ הק', ושרבינו ז"ל אמר כי הוא מעביר את אנשיו בלילה הראשון, בימים ההם עדיין היה הציון סגור תחת מסך הברזל והנסיעה לאומן לראש השנה היה בגדר חלום, על כן שיכנע אותי לבוא עימו לציון הרשב"י במירון, אך הורי לא נתנו את הסכמתם לכך, דבר זה שבר את ליבי, אך ר' אליעזר אמר לי כי אין בזה משום כיבוד אב, לא ידעתי מה לעשות ויחדיו עלינו לשאול את פי הגרי"מ שכטר שליט"א, הגרי"מ שמע את הסיפור ואמר, "מוטב לחלל שבת אחת בשביל לא לחלל שבתות הרבה". והוסיף לספר על בחור אחד שהתקרב לרבינו ז"ל והיה לו ריבוי אור, ובני משפחתו קמו עליו והרחיקוהו. על כן הציע שלא לנסוע בשנה הזאת, רק להשתתף בקיבוץ באחד מתפילות ר"ה בבית מדרשו במאה שערים, ואכן כך עשיתי.

נמנית אז על חוג מסוים שלא היה להם שום שייכות לברסלב, כששמעו שהתקרבתי לברסלב, שלחו אלי את אחד מבני משפחתי שליט"א שידבר עימי וינסה להניא אותי מהעניין. הקרוב הנ"ל הגיע אלי לישיבה, ודיבר עימי שחסידות ברסלב זה אמנם שיטה קדושה אבל אינה מתאימה לדורינו ובפרט לא לבחור צעיר. 'כשתגדל הוסיף' 'תוכל לחשוב על זה ביישוב הדעת'. אחד מהרמ"ם בישיבה ששמע על התקרבותי שלחני אל אחד מנקי הדעת שבירושלים מתלמידי החזו"א, שהיה לו בן שלמד עמי בישיבה והתקרב ג"כ לברסלב בתקופה זו, אך

<<<

ביהמ"ד 'אהלי יעקב'

ברח' גבעת שאול מתנוסס לתפארה ביהכ"נ 'אהלי יעקב' המכונה בפי כל "קניגס" שול", אותה יסד ר' שמואל יעקב וינברג חותנו של הרה"ח ר' אלעזר מרדכי קניג (אביו של ר' גדליה), ועמל לבנותו בעשר אצבעותיו, משלא היו לו האמצעים הדרושים לקנות חומרים, אסף אבנים, בוץ, פחים וקרשים ומהם בנה את ביהמ"ד. שם התפללו צאצאי ר' שמואל יעקב משפחות קניג וקניגסברג לאחר שהם הלכו לעולמם התדלדל המקום ממתפללים, הגבאים ביקשו מאנשי שלומינו לעבור להתפלל בבית מדרשו, ואלו באו והפכו אותו לבית כנסת 'ברסלב' מאחר ועדיין לא היה להם בית כנסת משלהם, הזמינו שלט וחותרמת שכתוב עליהם ברסלב'.

אכאעשה בתורות האברכים

וחשיבות המעמד להתחדש ב'עצת העצות' – ההתבודדות, אשר לגודל חשיבותה מתגברים ביותר המניעות על זה.

שעה ארוכה של קורת רוח היתה ה'רב שיח', בו נתברר מקחו של צדיק וקבלו מענה לשאלות והלבטים שנשלחו ע"י האברכים החפצים לקיים רצון רבינו הקדוש בתמימות ופשיטות, הנחה את ה'רב שיח' בטוב טעם הר"ר ראובן שיף,

נסחפו כולם בשמחה עצומה לריקוד, כשהאור קורן מפניהם.

לאחר מכן עלו לעז"נ לטעימה קלה, נשא דברים הר"ר שמעון צבי שפירא, פתח בדברי שבח והודיה להשי"ת על שזכינו 'להחזיר העטרה ליושנה' כלשון רבינו ז"ל, וסיפר איך היתה נראית תפלתם של אנשי הדור הקודם, כן חידד חשיבות התפילה בבית המדרש הנקרא ע"ש הצדיק. והוסיף: אף אם לא זכו להתפלל כותיקין, להשתדל לכל הפחות להתפלל במניין השני - בזמן קרי"ש לפי המגן אברהם. בסיום דבריו פצחו שוב בריקוד.

ומכאן תצא הקריאה:

אברך יקר, הצטרף ללגיונו של מלך!

"המנין שלכם היה בוקע רקיעים!"

המעמד האדיר "קחו עמכם דברים"

התשוקה והכיסופים הורגשו באויר זה שבועות מספר, אבן מקיר זעקה: וכולם הבינו, כי הולך לקרות כאן שינוי של ממש, השאלה שמנקרת בלב כל אחד: "האם הכל רחוק ממני???" עומד לקבל מענה ופתרון.

ביום השלישי, לסדר "בנים אתם לה' אלקיכם" (ראה), כ"ו מנחם אב, נקבצו האברכים בבית מדרשנו הגדול, לאחר תפילת מנחה פתחו בניגוני התעוררות, נפשי שפכי כמים לבך.. כאיל תערוג.. השולחנות היו ערוכים בכיבוד קל וגדולה לגימה שמקרבת, אך מי מהאברכים שם לב לזוטות כאלו בעת שבאו לשמוע רצונו של צדיק ולקיים דבריו.

פתח את המעמד הר"ר ראובן שיף, שהסביר בשפתי חן מטרת

מחזירים עטרה ליושנה

אחרי שעבר כחודש ימים מאז התחדשו האברכים ובפרט מתפללי מנין הותיקין בבית מדרשנו להתחדש לקבוע את התפילה בכח לדבר יומיומי, האברכים בגודל כוחם, רצונותיהם, נחישותם, באים בכל יום מחדש להכניס כל כוחם באותיות התפלה, והתפלה מהדהדת בכל הבניין כולו ונשמעת גם ברחובות הסמוכים, נקראו האברכים לכנס הודאה להשי"ת על העבר והתחזקות להבא, ביום השישי ט"ו באב.

כבר שעה קודם הנץ החמה התמלאו המקומות שיועדו עבור האברכים, ואף אחר שהוסיפו ספסלים עדיין עמדו צפופים, אך כל זה לא הורגש כלל, האברכים נראו לוחטים בלהבת שלהבת, עת עסקם בעבודה שבלב זו תפילה, הקולות היו בבחינת מוסיף והולך מתחלת התפילה עד סופה, לאחר התפילה

מע'ס האברכים

אכסוד 'איחוד האברכים'

רציתי להודות לכם מקרב הלב, על כל הפעולות הנפלאות שאתם עושים, יכלה הגליון אם אתחיל לפרט את התועלת הנפלאה שקיבלתי מכל כינוס, הן בהכנה למועדים הן במעמדי ה'תפלה בכח'. רוח התחדשות נפלאה מנשבת בירושלים. ועל של עתה באתי, ב"ה גם אני זכיתי להימנות על דבר מצוה ולהשתתף במעמד "קחו עמכם דברים", מה'רב שיח' הבנתי שאין שום תירוצים והתחמקויות מלקיים את 'עצה העצות'.

ואכן, מני אז התחלתי ביתר שאת לצעוד בעקבות אנשי ה' בעל תפילה'. ואני מרגיש שהנה גם אני יכול לזכות לכל הדברים הטובים שאני כ"כ רוצה כבר הרבה זמן. עד היום חשבתי, שום דבר לא מתקדם לטובה וכמעט כמעט שאפשר לעזוב את הרצונות ולהסתפק במה שיש, וכאן התחלתי להבין שע"י העצה הזאת של 'קחו עמכם דברים' כפשוטו, לבוא להשי"ת ולדבר עוד דיבור ועוד דיבור, כמו שחז"ל אומרים, שהקב"ה אינו מבקש אלא דברים, עי"ז נשוב אל ה', יה"ר שנוכח.

בהערך 36 ולמה

אחד האברכים

חברים יקרים!

זה עתה אנו מסכמים שנה שלימה מליאה פעילות עניפה ומגוונת בהתחדשות מרובה. אולם, עלינו להודיע, כי פעילויות ותוכניות רבות אינם יוצאים לפועל אך ורק מחמת חוסר בפעילים.

באם הנך מוכן להיות חזק ברצון ובטירחה לכבוד עניני רבינו הק'

פנה אל ר' אליעזר זוסיא גודלבסקי: 05484-40814

וזכות הרבים יהא תלוי בך!

לאחר המעמד התפללו תפילת מעריב בהתלהבות. ולאחריה חולק תפילה כ"ה מליקוטי תפלות על התבודדות. לאחר מכן יצאה הסעה לשדה לקיים מיד ולעשות מתורות תפלות.

המעמד היווה גם הכנה נכונה לראש השנה הקרב ובא, כשניכנס למקום שניכנס ונעמוד לפני הרבי, נוכל לומר:

"רבי, אני מקיים רצונך!"

תמלול מלא מהשאלות והתשובות ראו במוסף "קחו עמכם דברים" בסוף הגליון.

בנעילת המעמד נשא דברים הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א וסיפר האיך היו אנ"ש מהדור הקודם מתבודדים עם קונם.

האברכים יצאו מהמעמד בהחלטה ברורה ונחושה: מקיימים רצון רבינו ומתבודדים מדי יום חוק ולא יעבור!

הרה"ח ר' מאיר קרליבך שליט"א הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל שליט"א והרה"ח ר' נתן (ברנש"י) שפירא שליט"א משיבים בבהירות דבר דבור על אופניו.

השאלות שנתלבנו היו: "איך זוכים לקיים את ההתבודדות בקביעות דבר יום ביומו וכיצד אפשר להתגבר על המניעות? "האם 'שעה' היא שעה דוקא ברציפות? "האם וכיצד להתבודד על דברים גשמיים? ועוד.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים ומקומות הק'

שמואל מאיר חשין

הפעם אנו חורגים קצת מהקו הרגיל של מדור זה, המיועד לסקר את המקומות הקדושים, ולרגל הגליון המיוחד לעצת ההתבודדות נספר דווקא על המקומות "המקודשים", שדות ההתבודדות באיזור ירושלים ובית שמש, שנתקדשו בעשרות השנים האחרונות ע"י המוני חסידי ברסלב הנוהגים לערוך שם את שעת ההתבודדות, בפרט בשעות הקטנות של הלילה לאחר עריכת תיקון חצות.

את השדה "המרכזי" של ירושלים ליד קבר שמואל הנביא אין מן הצורך לסקור במסגרת זו, שכן במאמרנו על קבר שמואל הנביא כבר שוחחנו ארוכות וקצרות אודות רמה גבוהה זו, "רמתיים צופים" שמקום של כבוד נשתמרה לה עוד מימי הנביאים.

מה שנשאר לנו לספר בירושלים הוא על השדה הוותיק המשמש להתבודדות זה שנות דור, באיזור שכונת סנהדריה המורחבת ורמת אשכול, בבקעה למרגלות השכונות אשר בצפונה היא גובלת עם שכונת רמת שלמה הנודעת.

כמו כן נספר קצת על השדה הנפלא, חקל תפוחין קדישין, המכונה כיום "יער צרעה" המשתרע בין קבר דן בן יעקב באשתאול לבין קברות נכדיו שמשון הגיבור ומנוח אביו המתנוססים בראש הגבעה. כאשר בדרך אגב נדון בקצרה גם על אמיתות מקומות הקדושים האלו.

ה"פעלד"

הפעלד בסנהדריה

משכך נאלצו אנ"ש להשתמש רק בצד המזרחי של אותו פעלד, לרדת לשכונת סנהדריה הסמוכה, שם קיימת גישה די נוחה ל"נחל צופים" (נחל אכזב הפעיל רק בימים גשומים) אשר העצים המעטים שנותרו בסביבותיו, כמו גם המערות הרבות הנמצאים באיזור, משמשים כר נרחב לאנ"ש המתבודדים שמוצאים שם את שאהבה נפשם, פינה שקטה להתבודדות ויישוב הדעת, שנותנת אפשרות לשפוך לבם כמים נוכח פני ה'.

(במאמר המוסגר נציין רק שכל האיזור מלא במערות קבורה קדמוניות. כדי לצאת מכל ספק כדאי לכהנים שלא להתקרב ובוודאי שלא להכנס לתוך המערות).

המגיעים ברכב נוהגים בדרך כלל להכנס לפעלד מאיזור שכונת רמת אשכול, שם ישנה גישה נוחה בהרבה ואין צורך להרחיק נדוד כדי למצוא את הפינה השקטה שתתן את ההרגשה של "מחוץ ליישוב" כרצון רביה"ק.

מחצב אבני המקדש

ובכן מסתבר שאין מקום בארץ ישראל, ובירושלים בפרט, שאין בו משהו מן המסתורין, ניחוח של עיר הקודש והמקדש

הר חוצבים

נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו. כד הוינא טליא, בחור כבן שיתסר ושיבסר, היינו צועדים בקביעות אל "הר חוצבים" (להלן נגלה את הסוד מדוע זכה ההר לשם מעניין זה), ובראותנו את שלט הרחוב "רחוב המרפא" היינו אומרים בדרך צחות כי שמו נאה לו, שכן כאן במורד הרחוב משתרע לו ה"פעלד" בו נזכה בעז"ה ל'מרפא' רוחני מיוחד במינו...

ב"פעלד" זה היו זקני וחשובי אנ"ש מגיעים רבות. אחד מהם אף בנה לעצמו סוכה קטנה שנקראה בפיו "נייחא למוחין" ובה ארון ספרים וכורסה נוחה. מי שהשתמש בסוכה זו היה צריך להזהר במשנה זהירות שלא להרדם מרוב נייחא ונוחות... מה שהפריע לנו בעיקר היה הרעש ממפעל "טבע" הסמוך, שכן כל כמה דקות היה בוקע משם קול מפחיד במיוחד, כעין פיצוץ מסתורי...

אולם לא ארכו השנים וגם "פעלד" זה ככל ה"פעלדער" שקדמו לו בירושלים, הגיע תורו להיעלם. על שטחו הוקמו מפעלי תעשייה נוספים וכן שולב בשטחו סיבוב הכביש היוצא מכביש רמות במעלה ההר לעבר הגשר של כביש 443 לכיוון מודיעין. בכך נחרץ גורלו של הפעלד כמו גורלו של הפעלד ההיסטורי בשכונת תל ארזה, שבשטחו הוקמה שכונת גבעת משה (גוש 80) המעטירה.

- שמתחבר במישרין לבנין בית המקדש עצמו.

בראשונה נתעכב על שם ההר "הר חוצבים". היה זה כאשר תוך כדי עבודות הפיתוח באיזור, סלילת הכבישים והכשרת שטחים לבניה ותעשייה, התגלו

כאן מחצבות עתיקות של אבנים מסותתות מרובעות וענקיות, הדומות עד מאד לאבני הכותל המערבי. (מחצבות נוספות נתגלו בעבר הרחוק גם באיזור רח' שמואל הנביא, אולם בהר חוצבים הם היו בכמות גדולה ובאיזור צפוף, מה שמוכיח על עבודה תעשייתית לצורך בניית פרויקט אדיר מימדים כדוגמת בית המקדש)

במחצבות אלו התגלו לא רק אבנים בינוניות של מטר או שתיים, אלא אף אבני יסוד אדירות, כאשר ניכר לפי צורת החציבה כי הוצאו משם אבנים ענקיות באורך של חמשה עד ששה ויתכן אפילו עד שמונה מטרים, אבנים שאנו מוצאים כיום בשורות היסוד של הכותל המערבי כפי שהתגלו בחפירות בעשרות השנים האחרונות.

הממצא המרתק ביותר התגלה במעלה ה"פעלד" סמוך יותר לשכונת רמת שלמה (ליד רח' חזון איש בקצה המזרחי), מחצבה ענקית על שטח של חמשה דונם ובה שרידים מפוארים של אבנים זהים לחלוטין לאבני הכותל המערבי.

מחצבה נוספת ניכרת לעין במרכז הפעלד, בסוף השביל המוליך מסנהדריה, היכן שדרך העפר פוגשת את שביל האופניים. שם

קיים צוק בגובה כמה מטרים ובתוכו ניכרים היטב סימני סיתות וחציבה של אבני בנין ענקיות. בפעם הבאה כשאתם מגיעים להתבודדות תנסו לאתר את המקום ולבדוק מקרוב את סימני החציבה (ואם עינים

חדות לכם תוכלו גם להבחין בסימני הסיתות הדומים לסיתות של הכותל המערבי).

לדברי החוקרים, לא בכדי בחרו בוני המקדש לחצוב את האבנים באיזור זה, שכן הסלע הטבעי כאן הוא משובח במיוחד. בשפה הערבית הוא מכונה "מלכא" מלשון 'מלכות' על שם יופיו ואיכותו. אבני ענק אלו היוו ככל הנראה את היסוד לבניית חומות הר הבית והכותל המערבי בתוכם.

הנה כי כן, מה טוב ומה נעים להתפלל ולהתבודד במקום חציבתם של אבני המקדש, מקום קבלת התפילות של כל ישראל, וכתפילת שלמה המלך בונה המקדש בשעתו (מלכים א ח): "להיות עינך פתוחת אל הבית הזה לילה ויום, אל המקום אשר אמרת יהיה שמי שם, לשמע אל התפלה אשר יתפלל עבדך אל המקום הזה: ושמעת אל תחנונת עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מקום שבתך אל השמים ושמעת וסלחת".

כמו כן בתורה ב' בליקוטי מוהר"ן מברר רבינו את ענין התפילות המביאים את העצים והאבנים לבנין המשכן ובית המקדש. בדרך רמז כאן אפשר גם לקשר את מאמר רבינו הקדוש "אתם תביאו לי אבנים ואני בונה מהם בנינים"...

נחל צופים

"נחל צופים" זהו שמו של נחל האכזב הנמצא במרכז הפעלד. בימות הגשמים

ישנם רבים המגיעים להתבודד דווקא בסמוך למי הנחל, אשר בימים גשומים במיוחד הוא שוצף וקוצף במים רבים אשר ממיסים את לב האבן ומעוררים את הלב, ובפרט בניגון של התבודדות הידוע "כאיל תערוג

שביל האופניים באמצע הפעלד

קיר בתוך מערת קבורה באמצע הפעלד
שימו לב לדמיון לאבני הכותל

בתוך מערת קבורה

נקודה מעניינת נוספת היא בהמשך השביל לצד מזרח, שם לשמאל הדרך קיימת מערת קבורה ענקית ומפוארת, שבמקור שימשה גם היא ככל הנראה לחציבת אבנים לבית המקדש, שכן בקירות המערה אנו רואים עד היום נדבכי אבן מפוארים המסותתים בדיוק כדוגמת

אבני הכותל המערבי. בפנים קיימים כוכי קבורה רבים ולפי צורת הקבורה הם משוייכים לימי הבית השני. המערה מכונה "מערת אום אל עמוד", או "מערת הנדבכים" על שם נדבכי האבן המקוריים.

הפעלד באשתאול

כעת נעבור ל"פעלד" נוסף, שלמרות שהוא סמוך לבית שמש, גם אנשי ירושלים אוהבים אותו מאד ולא מפספסים הזדמנות לנסוע ולהתבודד במקום מיוחד זה.

מדובר ביער הענק המשתרע בסמיכות לקבר דן בן יעקב באשתאול, יער מיוחד במינו, צפוף באלפי עצים המטילים את צילם על פני הקרקע והסלעים ומעניקים למתבודד אינספור נקודות חמדה בהם אפשר להמלט מהמולת היום-יום וליישב דעתו ב"עצת העצות" של התבודדות ושיחה בינו לבין קונו.

במפות מצויין היער כ"יער צרעה" וזאת על שם היישוב העתיק מזמן התנ"ך ששכן בראש ההר, היכן שכיום מסומנים קברי שמשון הגיבור ומנוח אביו. היישוב "אשתאול" שגם הוא מזמן התנ"ך שוכן עד היום במקומו ההיסטורי, על חורבות היישוב הערבי

שגם שמו "אישוע" מזכיר כמובן את אשתאול.

עדיפות מיוחדת רוחשים אנ"ש ליער זה, היות ושוכנים בתוכו שני מקומות קדושים, קבר דן בן יעקב ושמשון הגיבור.

על אפיקי מים - כן נפשי תערוג אליך אלוקים" - - -

בעבר הלא רחוק עדיין היו מוצאים כאן כמעט מדי יום עדרי צבאים שהיו מטפסים על מורדות ההרים, ומשלימים גם הם את ההתעוררות של "כאיל תערוג..."

אך לצערנו עם התקדמות הבינוי באיזור, מאז שנת תש"ס כמעט שאין מוצאים צבאים באיזור כי אם לעיתים נדירות.

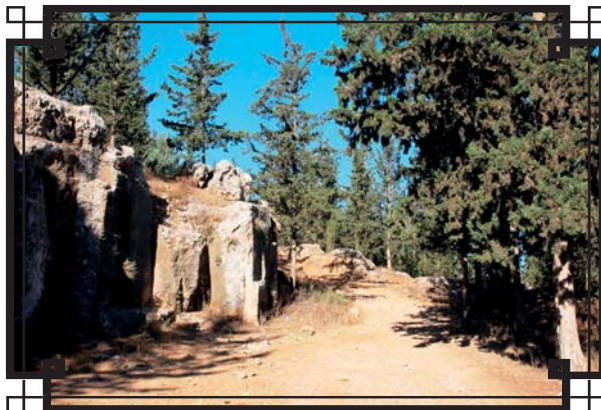
נחל זה מקורו מאיזור הר הצופים, ומכאן שמו "נחל צופים", הוא זה שמסמן את "פרשת המים" (מלשון 'פרשת דרכים') כאשר מי הגשמים במורד המזרחי של הר הצופים עושים את דרכם לעבר ים המלח, בעוד המים במורד המערבי מנוקזים לנחל צופים המוליך את מימיו לנחל שורק העובר דרך קבר ראובן בן יעקב בפלמחים עד לים התיכון.

בגדה הדרומית של נחל צופים סלול כיום שביל אספלט לרוכבי אופניים. לא היינו מזכירים את השביל אם לא שיש תחתיו סיפור קטן: היה זה לאחר מלחמת תש"ח כאשר הבקעה הזאת נפלה בדיוק בשטח המפורז בגבול של מדינת ירדן. היות ונחל צופים היא הדרך היחידה המקשרת בין "נבי סמואל" (קבר שמואל הנביא) שהיתה תחת שליטת ירדן לבין "גבעת התחמושת" (כיום רמת אשכול) ששם היה המוצב המרכזי של הירדנים, התרחשו שם תקריות ירי רבות בכל השנים עד למלחמת ששת הימים.

עקב זאת נסללה הדרך לצורכי הצבא בגדה הדרומית בשולי שכונת סנהדריה. בשנים האחרונות כוסתה הדרך בשכבת אספלט והוקצתה במיוחד לרוכבי האופניים, שלצערנו קצת מפריעים בשעות היום להתבודדות של אנ"ש...

המחצבה ברמת שלמה שימו לב לדמיון לאבני הכותל שער השלשלת

מחצבה נוספת של אבני בית המקדש בתוך הפעלד ליד מערת קבורה

קבר דן בן יעקב בתפארתו לפני החורבן

קבר דן בן יעקב

במקורות שלנו אנו מוצאים כמה וכמה מקומות בהם עשוי להיות קבר דן בן יעקב. המהימן שבהם הוא רבי אשתורי הפרחי המציין את הקבר ב"דנה" שבגליל התחתון.

המקור הראשון והיחידי לקבר דן בן יעקב באשתאול הוא ספר הישר שכותב בכלליות כי דן נקבר בנחלתו בעיר אשתאול. ממנו העתיק בעל סדר הדורות, ומשם בחיבת ירושלים. בספר טוב ירושלים מפרט גם את קבורת שמשון הגיבור וזה לשונו: "אשתאול, הוא כפר אשוע הסמוך לערטוף, כתוב בספר הישר כי שם נקבר דן בן יעקב. שם צרעה. יש אומרים ששם קבר שמשון הגיבור"

בכל המקורות שבידינו איננו מוצאים שום רמז שהמבנה הזה הוא קבר דן בן יעקב. לפי מה שחקרתי במשך השנים היתה זו מסורת בעל-פה אצל יהודי ירושלים בדורות הקודמים, ובפרט אצל המקובלים רבי יוסף דיין ורבי יוסף וולטון שהעידו כי הם קיבלו מסורה עתיקת יומין ששם קבר דן בן יעקב. במיוחד היו אלו אנשי חסידי ברסלב שנהגו בתמידות לפקוד את המקום, כנראה גם כתוצאה מה"פעלד" המשובח המצוי בקרבתו. בענין זה יש לציין כי בסמיכות למבנה הקבר ישנם כמה מערות קבורה מובהקות.

יש להדגיש כי בשונה משאר קברי השבטים בהם היתה לפחות מסורת מוסלמית שהזכירה את השם "בנת יעקב", (כמו קברי ראובן, שמעון, יהודה, גד ברחובות ובנימין בכפר סבא) הרי שקברו של דן בן יעקב לא זכה לשום איזכור כזה מצד המוסלמים חוץ מהשם "שייח עריב" שזה לא מגלה לנו כלום. אמנם החוקר הנכרי ויקטור גרן כבר שיער בזמנו (לפני כמאה וחמישים שנה) שלדעתו זהו קבר דן בן יעקב.

בשנים האחרונות השלטונות מתנכלים רבות למקום קדוש זה. עד לפני כמה שנים שכן במקום מבנה מפואר של ישיבה לבעלי תשובה עם מקוה טהרה מהודר ועוד

כמה מבנים לתועלת הציבור, אולם השלטונות הגיעו ביום לא בהיר אחד והרסו את הכל עד היסוד. לאחר מכן החלו להתנכל למבנה העתיק של הקבר עצמו וניסו לא אחת לאטום אותו בביטון רח"ל. אולם יהודים יראי שמים הגיעו מיד ופתחו מחדש את המבנה שיוכלו להשתמש בו לתפילות ותחנונים.

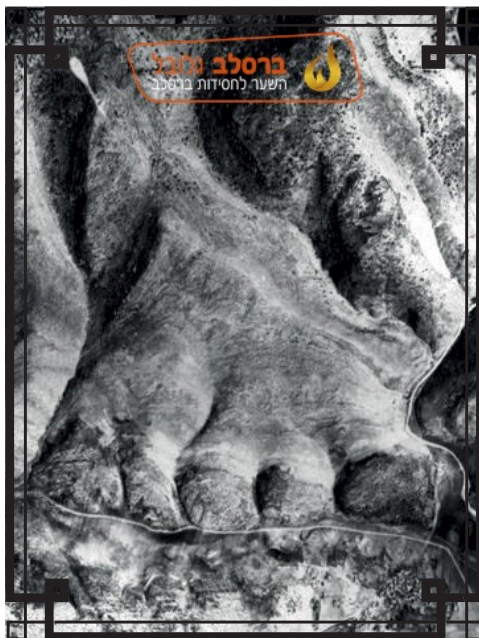
נבי אישוע

לעומת זאת בתוך היישוב אשתאול (אישוע) הסמוך, היה קיים בעבר מבנה קבר שהערביים כינו אותו "נבי אישוע" כלומר הנביא של אשתאול. כיום בנוי עליו ביתו של רב המושב ברחוב נחל אדוריים, ועד היום עדיין לפעמים מגיעים ערבים לקטוף מהפירות והעלים של העץ שבחצר הבית (כנראה קבלה בידם שיש סגולה בדבר...) כן נמצאו שם עמודים עתיקים. מצבת הקבר ממוקמת במבנה החדש שהוסיפו לבית הרב מצד מזרח בינו לבין הכביש של המושב.

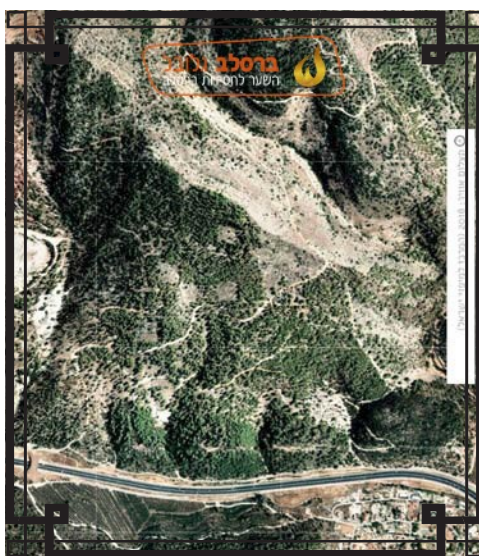
ישנם כמה חוקרים בזמננו הטוענים כי אמנם קברו של דן בן יעקב הוא בתוך היישוב אשתאול, ואילו מבנה הקבר ביער צרעה הוא בעצם קבר שמשון הגיבור. עכ"פ הסברא אומרת כי המבנה של קבר דן בן יעקב ביער צרעה הוא בוודאי קבר יהודי קדום שכן הערבים קידשו בדרך כלל רק את קברי ישראל הידועים שהיו מקובלים לתפילה ולסגולה בעיניהם כפי שהארכנו בדבר כמה פעמים.

כעת ברצוני לחשוף תגלית מדהימה: כאשר נתבונן בצילום אוויר של איזור אשתאול, אנו מבחינים כי היערות והגבעות במזרחה של אשתאול, מעבר לכביש 38, מסודרים בצורת כף רגל אנושית! כאשר מבחינים היטב כי מדובר בכף רגל ימנית, לפי סדר האצבעות והאגודל! יצויין כי הדבר בולט יותר בצילומי האויר הישנים שנעשו לפני "ייעור" ההרים, כאשר ההרים עדיין קרחים וחשופים.

יתכן שיש בכך רמז לדן בן יעקב, שכן שבט דן היה בשולי מחנה ישראל, שהוא מרמז על כף הרגל. כמו כן

צילום אוויר מזמן הבריטים

צילום אוויר שנת תשע"ח

היה לוחם עם האויבים כברכת יעקב לדן "יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשף עקבי סוס וכו".

באמיתות הקבר, שכן בנ"ך נכתב ששמשון נקבר "בין צרעה ובין אשתאול" ולא בתוך העיר צרעה. אולם יתכן שבזמנו היה המקום עדיין מחוץ לעיר ואח"כ נבנו המבנים בסביבתו.

קבר שמשון הגיבור

ובאשר לקבר שמשון הגיבור בראש ההר, ככל הנראה מדובר במסורת מוסלמית כלשהיא. בפי הערביים היתה הגבעה מכונה בשם הלא שגרתי "שייח סאמט"... לפי עדויות שונות עד לשנת תש"ח היה קיים שם מבנה קבר בעל כיפה עגולה ומתחתיו מערת קבורה.

המסורת על קבר שמשון במקום זה היתה שגורה בפי התושבים הערביים כבר לפני כמאה וחמישים שנה. סמוך לשנת תר"ס סייר באזור הסופר אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ ומאוחר יותר (לוח א"י שנת תרע"א עמ' 73) כתב: "צרעה עומדת על גבעה עגולה. על יד הכפר נמצא בית קדוש של המושלמים, הנקדש לשם 'השיח סמט'. נמצאו כאלה שביקשו לקשר בבניין זה זיכרון שמשון הגיבור..." בהמשך דבריו מתאר כי כבר עשרות שנים לפניו כבר סיפרו הערבים שזהו קבר שמשון.

כמו כן בספר "הר טוב" מספר כי החוקר וילנאי שהגיע לשם בשנת תרפ"ד פגש את מוכתר הכפר שאמר לו: "אתה לא יודע שהגיבור שלכם קבור במבנה הגדול שבראש ההר?!" אם אכן העיר צרעה שכנה בראש ההר, יש לפקפק קצת

מזבח מנוח

ישנם יחידים שיודעים לציין מקום קדוש נוסף ביער צרעה: המזבח שעליו הקריב מנוח את קרבנותיו לפני ה'!

המזבח נמצא במורדות הדרומי של היער, בסמיכות לאיזור התעשייה הר טוב. בתיאור של י. ברסלבי מלפני כשמונים שנה אנו קוראים: "הגענו אל גוש סלע, זקוף מכל עבריו. בפינת הסלע נסתמנו מדרגות זעירות והרוסות. בראש הסלע נראו שקערוריות, וכעין אגן קטן. 'האד'א מד'בח מנוח" - "זהו מזבח מנוח" - קרא הפלח ברגש". לפי תיאור זה אנו מבינים כי למרבה הפלא נשתמרה אצל הפלחים הערביים מסורת של "מזבח מנוח".

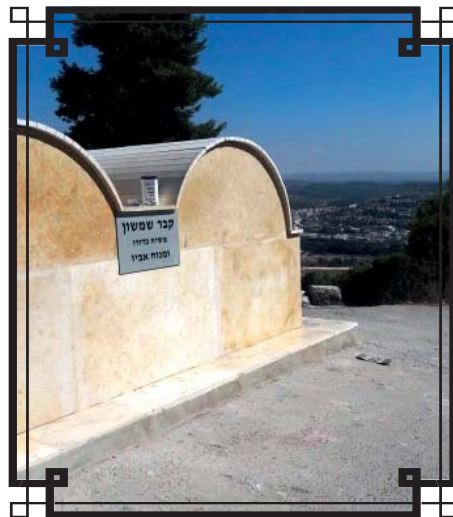
*

על כל פנים הפעלדער הנפלאים, יערות העד הממלאים את כל האיזור, אין כמותם כדי לגרום לחסידי ברסלב להגיע כאן, אם להתבודדות ואם לתפילה על קברי הצדיקים, שגם אם אין מקורות מדויקים לכך,

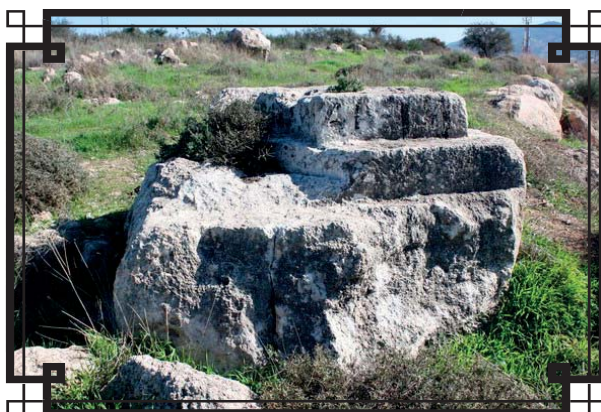
הרי על זה כבר הפטיר פעם החסיד רבי שמואל שפירא זצ"ל: "בכל אופן הרי אנו מנשקים כאן אבן קדושה מארץ הקודש..."

קבר שמשון מיד לאחר בנייתו

קבר שמשון הגיבור ומנוח אביו

מזבח מנוח

קחו דברים עמכם

גליון מיוחד לחיזוק בעצת ההתבודדות • יו"ל לדגל מעמד "קחו עמכם דברים"

הגליון פורסם ע"י מערכת ברסלב גלובל | info@breslevglobal.com

"קחו עמכם דברים"

"הכל תפצוץ לידיה את שמו ותפוצץ, אך קשה וכבד להתעורר, וכלם רוצים שהשם יתברך יעזור אותם ויחזירם למוטב, אבל השם יתברך בוחר בזה בעצמו, שיהיה רצונו ותפוצצו תמיד להתקרב אליו ושאין אנו צריכים רק ליקח דברים ולשוב אליו, כמו שכתוב (הושע יד): 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.' ודרשו רבותינו זכרונם לברכה: 'איני מבקש מכם אלא דברים'.

"ובאמת גם הדברים בעצמו ממנו יתברך, רק שאנו צריכים להשתדל ליקח אותם עמנו ולדבר בהם לפני יתברך וזהו, 'קחו עמכם דברים' 'קחו' דיקא, הינו שהדברים כבר מוכנים מאתו יתברך, והשם יתברך מבקש שנקח אותם עמנו לשוב אליו על-ידי זה. וכמו שמפרש ומלמד אותנו שם איך נאמר לפניו, כמו שכתוב שם, 'אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב וגשלה פדים שפתינו'. פי' רש"י: כל תשא עון. כל עונותינו סלח: וקח טוב. ולמדנו דרך טוב, דבר אחר מעט מעשים טובים שבידינו קח בידך ושפטנו אחריהם ד"א וקח טוב וקבל הודיה מאתנו. מצודת דוד: קחו עמכם דברים. איני שואל מכם זבחים ועולות אלא קחו עמכם דברים שתתוודו לפניו ובה תשובו אל ה': כל תשא עון. מחול כל העון ובמקום העון קח טוב תמורתו.

"ומי שידע כל זאת באמת, בודאי בקל ישוב להשם יתברך מפל מקום שהוא אפילו אם יעבר עליו מה, כי תמיד יוכל ליקח דברים מאתו יתברך אם ירצה, עד אשר סוף כל סוף ישוב אליו וידבקונו".

(ליקוטי הלכות קריא"ש ה' י"ח)

חסידיו ברסלב משוקעים בטוב

ידוע הגדרתו של החסיד ר' יצחק ברייטער הי"ד על עצת ההתבודדות: ה"בריה התיכון" שבעצותיו של רבינו הקדוש, ה"עובר מעבר אל עבר" כולל את כל שאר העצות וגם מלקט ועוקף את ה"רשימו" של כל העצות כדי שישארו קיימים במוחינו וליבנו תמיד.

לפעמים, אין נתגלה יופי יקרת ומעלת האור כשעומד בפני עצמו רק כשנעמידנו מול החושך או אז יתגלה 'יתרון האור', ברסלב'ר חסיד הנולד לתוך אותו טוב, אותו אור, אותו חיים טובים, אינו יודע לפעמים מעלתו, ואינו מכיר בעשירותו, מתוך שרגיל הוא בטוב אינו מעלה על דעתו שיש כאלו שחיים בעוה"ז אבל אינם "חיים", שחיים בגשמיות וגם עובדים אותו ית' ברוחניות אבל אינם חיים את חייהם באותו חיות בו חי ברסלב'ר חסיד "א לעבעדיגקייט" והדרך להגיע לזה וכך חסידי ברסלב לדורותיהם אכן הגיעו לזה, היא רק ע"י עצת ההתבודדות.

לאחרונה דיברתי שיחת חברים עם אברך אחד - א חסידישער יונגרמאן, שאינו חסיד ברסלב, אבל יש לו לב חם בעבודת ה' וגם עוסק בתורת רביה"ק, וכבר היה באומן כמה פעמים, האברך מוסר חבורה כל שבוע בחסידות בו הוא משתייך, דיברנו על עצותיו וכוחו של רביה"ק ועל עצת ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו. אמר לי בן שיחי שהוא שם לב לדבר מעניין, מידי דברו עם בחורים ואברכים מהחבורות, הבין מהם שיש להם הרבה פעמים התעוררות לתשובה והתקרבות להשי"ת, אם זה מחמת הזמן, השבת או המועד, שעורר אותם. אם זה אחר שיחה ששמעו ממשיפע, אם זה ע"י לימוד דברי מאורי החסידות בספריהם הק' ועוד כהנה וכהנה, אבל ההתעוררות פג תוך זמן קצר, וזאת מחמת שאין להם את הכלי לצמצם ולהשריש את ההתעוררות בלב.

ומהו הכלי שחסר להם, אומר לי האברך, חסר להם המתנה הנוראה והנפלאה הזאת שרבינו הק' נתן לנו, הלוא היא: הדיבור, ההתבודדות, כי כשיש לאדם התעוררות והרהורי תשובה, הדרך לחיות איתם ולהחזירם בתוונא דלבאי היא ע"י נשיאת העיניים הפה והלב למעלה אל אביו שבשמים ולבקש ממנו בדברי חן ותחנונים ריצוי ופיוס שיקרבהו אליו, יטעימהו מהנעימות שיש בתורה, ידריכהו בדרך הנכונה, וכו' וכו'.

<<<

מסיים אותו אברך בכאב, הרבה הרהורי תשובה הולכים לאיבוד רק בגלל שאינם יודעים מהדרך הזו של הבעל תפילה, שאפשר פשוט לדבר ולשוח עם השי"ת גם שלא בזמן ג' התפילות או אמירת תהילים, ואפילו באמצע היום ובאמצע השוק, בוודאי גם שם נמצא הקב"ה לידי וממתין למוצא שפתי ושומע תפילתי.

אחים יקרים, חסידי ברסלב, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתינו, שאנו כן זכינו לידע מהבעל תפילה והמליץ שלו, שאנו כן זכינו לטעום את טעמה המתוק של "ואני קירבת אלוקים לי טוב", שאנו כן קיבלנו את המתנה של ההתבודדות, שאנו נקראים "ברסלבער חסידים" ע"ש הלב בשר, שאנו יודעים מרביה"ק ש"גאר מיין זאך איז תפילה".

הבה נתחזק ונתחדש באותה עצה גדולה ויקרה שעל ידה אפשר להגיע "לכל, לכל טוב, לתורה לעבודה ולכל הקדושות ולכל העבודות ולכל הטוב שבכל העולמות". (שם קי"א)

בתחבולות נעשה מלחמה עם הבע"ד שעמל ויגע, ובתחכומים שונים מצליח למנוע אותנו מלקיימה, פעם בטענה שאין לי דיבורים / מוחין / ישוב הדעת וכו' וכו' אין ספור תירוצים ודחיות הכל בשביל דבר אחד, לגזול מאתנו את השעה התבודדות, הוא מסכים ליתן לנו הכל, אבל על דבר אחד אינו מוכן לוותר, הוא לא יתן לכך שנדבר עם הקב"ה, שנתבודד ונשפוך ליבנו אל אבינו שבשמים, אבל מי כמונו חסידי ברסלב היודעים מדברי רביה"ק שצעק בקול גדול "אין שום יאוש בעולם כלל" והלמודים התחזקות והתחדשות יום יום, שעה שעה. לא ניכנע לבעל דבר, נתחדש בכוחו של אותו זקן דקדושה שע"ש אנו נקראים ונתחיל בעקשנות ועזות דקדושה ונכריז ונאמר: "אין יום בלי התבודדות!"

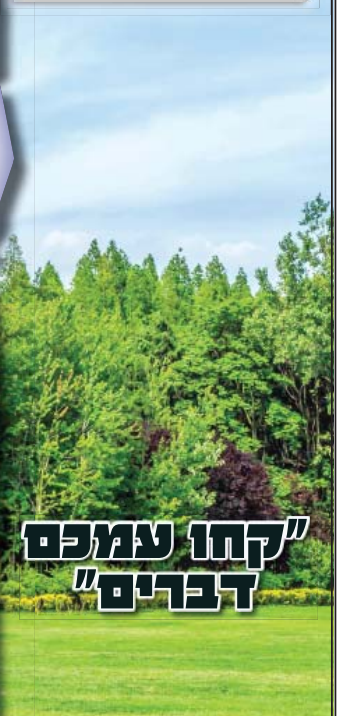
בס"ד

כּוֹלֵנוּ

יצאנו בהחלטה נחושה:

**אין יום בלי
התבודדות!**

והמשפיל יבין מעצמו גדל מעלת הנהגה זו, העזלה למעלה למעלה, והוא דבר השווה לכל נפש מקטן ועד גדול, כי כלם יכולים לנהג הנהגה זו ועל-ידי זה יבואו למעלה גדולה. (ליקו"מ ח"ב כ"ה)

**"קחו עמכם
דברים"**

שז"ת בעצת ההתבודדות

השאלות והתשובות שנתלבנו ב'רב שיח' במעמד "קחו עמכם דברים"

שאלה ראשונה: אברך שואל, ברוך ה' אני זוכה לנסוע לאומן לראש השנה, ואני נפגש עם אנשי שלומינו, וגם לומד הלכה, ומדי פעם אני זוכה לדבר עם ה', אבל עדיין אין לי קביעות בהתבודדות. הוא רוצה להבין: מה מונע ממני את הדבר הזה שאעשה קביעות? מהו שעושה לי את המניעה שאיני קבוע בזה? ובמילים אחרות: מהי העצה לזכות לעשות התבודדות בקביעות?

ר' אברהם יצחק כרמל:

ר' נתן אומר שהתבודדות היא 'עצת העצות', השאלה הזאת היא 'שאלת השאלות'...

ר' נתן יש לו כזה ביטוי בליקוטי הלכות, ר' נתן אומר שהעצה של התבודדות היא קלה ונעימה, יש ע"ז כאלו מניעות שאין על שום מצווה ממצוות התורה, כי היא קיום כל התורה כולה. זאת אומרת, אנחנו יודעים הרי, 'שאינן אתה יודע מתן שכרן של מצוות' (אבות ב, א), יש מצווה קלה? אין מצווה קלה. אבל הבעל דבר כן יודע מהם המצוות, ובגלל שהוא יודע שהתבודדות היא עיקר הדרך, הדרך הטובה ביותר, הדרך היחידה שיכולה לקרב אדם לה', לכן הוא מניח עצמו לאורך ולרוחב בכל כוחותיו, העיקר שהאדם לא ידבר עם ה', שהבן לא ידבר עם אביו.

ר' נתן בליקוטי הלכות בכמה מקומות, אומר כמה סיבות לזה, למה אין זכות לדבר עם ה', והוא אומר בפירוש, שצריך זכיה גדולה לדבר עם ה'. ר' נתן מדבר (בהלכות ראש השנה, הלכות ספירה, הלכות שחיטה) על ענין הדיבור, ור' נתן אומר שם, שיש שתיקה שהיא למטה מן הדיבור, ויש שתיקה שהיא למעלה מן הדיבור, שתיקה למטה מן הדיבור הוא: כי גדר האדם הוא 'מדבר', ובשעה שאדם עושה - חס וחלילה - מעשה בהמה, הוא מאבד את כוח המדבר, ליקוטי הלכות נורא, הוא מאבד את הכוח לדבר עם ה', הוא יכול לפטפט שעות, אבל על הדבר הזה לדבר עם ה' - יש חיצונים וקליפות. והלאה אומר ר' נתן ב'הלכות ראש השנה', הוא מביא את תורה ע"ה ששם אומר רבינו, שהדיבור של האדם בא מהדמים, מהנפש, וכשהדמים של האדם הם דמים עכורים מחמת תאוות וחטאים, אזי נתעכר ונתבלבל דיבורו ואינו יכול לדבר כראוי.

העולם אומר על הפסוק (שמות יד, ג) 'נבוכים הם בארץ', כשנבוכים בארצות, 'סגר עליהם המדבר' אי אפשר לדבר, אי אפשר לדבר דיבורים לה'.

ב'הלכות מלמדים', מדבר ר' נתן על תורה ל"ד, מהנקודה השייך ללבו בעת הזאת, בינו לבין קונו, אומר ר' נתן שהדיבור תלוי בקדושת יוסף, על ידי זה זוכים למלא-פום - פה מלא, פה מלא מדיבורים, אם לא, יש ערלת לב שסותם את לב האדם, סוגר את פיו, ואין לו שום דיבור לה'.

רבינו מספר בסיפורי מעשיות (מעשה מבערגרי ועני), שהרוצח אמר, אני כלל לא צריך אותך, אני צריך רק את הכסף, אבל הוא הזהיר דבר אחד: אל תצעק! אם אתה תצעק, תדע לך שיש לי מסירות נפש על זה, ותיכף שתיתן צעקה, אחנוק אותך מיד! הרוצח הוא הרי הבעל דבר, הוא לא רוצה שום דבר, לא אנחה, לא דף גמרא, לא פסוקי דמרה, אבל כזה ביטוי שיש לו מסירות נפש, הוא על העניין הזה, לצעוק לה', על זה אומר: תדע לך יש לי על זה מסירות נפש, שאתה לא תדבר עם ה'.

יש לי על זה מסירות נפש, לא אתן לך, אם על ידי מניעות המוח, אצל אחרים יש מניעה כי חבל לו על הזמן, ככה הוא חושב, בפרט כשיש לפעמים אנשים רציניים כאלו, בפרט אברכים שמתחייבים לגמור כך וכך דפים, ונראה לו שהוא יכול להסתדר בלי התבודדות, ואין לו זמן. והשני אין לו דיבורים, וחושב מה עושים, הרי אין לי דיבורים, וכי אשב סתם כך? לכל אדם הבעל דבר נותן לבוש אחר, העיקר הוא שהוא לא נותן לאדם לדבר עם ה'.

העצה לזה היא, כמו שר' נתן מביא בליקוטי הלכות, וידוע בזה גם ה'ווארט' של הבעל שם טוב, על אותו מהלך, תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו, הבעל שם טוב שואל שזה לכאורה כפל לשון, יעטוף הוא לשון תפילה, ואחר כך שוב לפני ה' ישפוך שיחו, אומר הבעל שם טוב, תפילה לעני כי יעטוף, על מה מתפלל העני, שיזכה ל'לפני ה' ישפוך שיחו', צריך הרבה להתפלל לה' יום יום, שלוש פעמים ב'שמונה עשרה', ולפני זה ואחרי זה: זכני שיהיה לי את הזכות לשבת לפניך, ולהשיח את ליבי לפניך, להאמין שאתה שומע תפילת כל פה, שאתה רוצה לשמוע את הדיבורים שלי, שזה חשוב אצלך.

ישעיה הנביא אומר: 'ספר אתה למען תצדק' אני זוכר שר' לוי יצחק היה חוזר על זה, 'ספר אתה למען תצדק' אתן לך צדק, אצדיק אותך, רק בא אלי וספר.

אבל על כלל המניעות, לכאורה יש דבר יסודי, שזה תלוי בעניין של אמונה, כמו שעל כל המצוות כתוב: 'כל מצוותיך אמונה', כל המצוות נלקחים מאמונה, רואים שיש אנשים שהאמונה שלהם נושאת אותם רק למצווה מסוימת, מצווה אחת, שני מצוות, יש כאילו שעושים יותר מצוות, אבל הם רחוקים מאדישקייט, יהודי כשר מקיים את כל המצוות, למה הוא מקיים את כל המצוות? כי האמונה שלו היא אמונה שלמה, הוא לא אומר: היום אין לי מוחין דבינה, איני יכול להניח תפילין היום... אני לא מרגיש את אור המקיף, איני מתעטף היום בטלית... מה הקשר? ה' ציווה את המצוות האלו, זהו זה, אין מצב אחר.

אם היה לאדם כזו אמונה בדברי רבינו, שאם רבינו אמר, אז זהו זה, אין משהו אחר, זה התיקון שלך, זה התיקון היחיד שלך, שרבינו אומר על זה בשיחות הר"ן שאם אדם יעשה כל יום התבודדות, זה גדול יותר מלצעוק על הציון.

אני זוכר שנשעתי עם ר' לוי יצחק למירון בראש חודש אלול (תשמ"ז או תשמ"ח), בחזור נסענו לנחם את ר' נתן ליברמנטש שישב 'שבעה' על פטירת אביו, וכשנכנסנו לשם, אמר ר' נתן לר' לוי יצחק, שאמונת הצדיקים של היהודים הפולנים, מקורבי ר' יצחק ברייטער, הייתה מאוד חזקה, וסיפר שאביו אמר לו, שאצלו, יום שאינו עושה התבודדות, הוא כמו יום שלא הניח תפילין. כמו שאין כזה דבר שאדם לא יניח תפילין, כך

אין כזה דבר שלא עושים התבודדות, ר' לוי יצחק כל כך נהנה מזה, והגיב בפליאה: כך הוא אמר, כך הוא אמר.

אחר כך ניגש אלי אחד שלמד עם ר' נתן ביישיבת סלבודקה, ושאל אותי: איך משווים את זה לקרקפתא עם דאורייתא? הוא כבר היה לו את השאלות האלו, אבל באמת זה פשוט, זה רצון ה', ואנו מאמינים לרבינו שאמר שזה עיקר התיקון שלנו.

רבינו אמר: כל ענייניו הוא תפילה. בוודאי שיש עניין של תפילה בכוח אבל העצה שרבינו ציווה אותנו, הוא התבודדות, ואדם שמאמין ברבינו, הוא צריך להבין שזו עצתו היחידה.

אם רופא יאמר לו שהוא מוכרח לעשות הליכה כל יום חצי שעה, האם הוא לא יציית לו? וכי יאמר, יש לי מניעות, עובר עלי, זה קשה לי? זה החיים שלך! - אם רבינו אומר שצריך לעשות התבודדות, זה תלוי באמונה ברבינו, כמה שהאמונה ברבינו חזקה וברורה, זה מחזק יותר את האדם שזה יהיה בקביעות מדי יום ביומו, בלי חכמות, בלא פשורי ועיקולי, בלי שום התחמקויות.

נמצא שזה דבר שצריך הרבה להתפלל על זה, שה' ירחם עלי ולא יזרוק אותי, ויזכה אותי לשבת ולשפוך את לבי לפניו, ובהמשך צריך לחזק את האמונה שמה שרבינו דיבר על התבודדות, זה לא דבר יותר טוב, זה לא תוספת, אלא זה עיקר חיי הנפש של ברסלב'ר חסיד.

ר' אברהם בן ר' נחמן אומר, שיש ג' הלכות, התבודדות צריכים בכל יום, וללמוד שולחן ערוך, ולנסוע לציון רבינו, זה הלכות כמו פסק הלכה, וזוהי מקיימים את מה שרבינו רצה.

שאכן ה' יעזור, צריך הרבה תפילות על זה, שיהיה לי קביעות כיתד בל תימוט.

אני רוצה רק לסיים בעוד דבר ששמעתי מר' נתן ליברמנטש: רבינו אומר שצריך להיות עקשן גדול בעבודת ה', ר' נתן מביא בליקוטי הלכות שעיקר העקשנות הוא בתפילה, ומה שרבינו אמר שאסור להתעקש - אם ייתן ה', ייתן, ואם לאו, לאו - אמר ר' אברהם בן ר' נחמן שאסור לבקש באופן של עקשנות, בזכות מעשיו הטובים, או שדוחק את השעה, אבל העקשנות היא לא לעזוב זאת, רק להתמיד יום ביומו.

ושאל ר' נתן ליברמנטש, למה רבינו אמר שצריך להיות עקשן, הרי עקשנות היא מידה רעה, עיקש הוא אדם עקום, 'דור עיקש' (דברים כו, ד) מפרש רש"י עקום ומעוקל, כמו חולדה ששיניה עקומות ועקשויות, בחולין יש כזה פסול של שחיטה, רבינו היה יכול לומר שצריך להיות תקיף, למה אמר עקשן?

ואמר ווארט מאד יקר, שהוא מאד נכון כלפי התבודדות, תקיף הוא אדם חזק, למשל כשלומדים בחברותא, ואחד מפרש משהו, והשני אומר לו, לא זה הפשט, ומתווכחים. והוא מסביר ומסביר אפילו שגם השני תקיף, אבל בסוף הוא אומר לו, אתה צודק אין לי מה לומר. אבל יש אדם שאינו תקיף, השני אומר אחרת, שיהיה כך, לא אכפת לו, אין לו בעצמו שום תקיפות וחוזק. אבל עקשנות זה ראש עקום, אפילו שתיבא לו את כל הראיות נגדו הוא יישאר בדעתו העקומה: זו דעתי וזהו!

ובבחינה מסוימת בעבודת ה' אם אדם ירצה להבין ולהיות תקיף, תדע לך שהבעל דבר הוא למדן גדול, וחכם מופלג, ופילוסוף עצום, והוא יסובב אותך עם התקיפות, ויראה לך שאינך צודק, אתה צריך להיות עקשן, ככה

הרבי שלי אמר, כך אני עושה, אבל... איני מבין. תראה איני מבין אותך? אני גם לא מבין, כך הרבי שלי אמר, וכך אני עושה, והעקשן יצליח.

ר' נתן שפירא:

אשרי הדור שאפילו אחרי כל כך הרבה שנים שאיננו רואים את רבינו בעינינו הגשמיים. ועם כל מה שעובר, מתאספים לדבר מעצות רבינו, בפרט עצת העצות כמו שהוזכר לעיל כמה פעמים, אשרי חלקינו, עצם הדבר שיושבים חבורה שעוסקים ורוצים להתחזק בעצות רבינו, זה עושה נחת רוח גדולה בכל העולמות, זה כלי עצום להאיר את עניין רבינו בכל העולמות, בפרט בעולם הנמוך הזה, זה לא הפשט שעשו טובה והגיעו בגלל שהיה שלטים ופרסומות, זוהי זכות לבא לחבורה להתחזק בדברי רבינו, בפרט בעצה שכוללת את כל העצות - עצת ההתבודדות.

לפני כן הזכיר ר' אברהם יצחק, מליקוטי הלכות שלכאורה יש כזו בחינה, שהיצר הרע יכול להיתפס על זה, כמו שר' נתן שואל על תורה ה', מה שרבינו אומר שם שהצדיקים רבים ביניהם כדי לגרש את מי שאינו ראוי, 'אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין'. אם כן מה התקווה שלנו? אני הרי בא לרבינו לקבל מוח חדש, אומר לי רבינו, צא החוצה, אני לא צריך אותך, אעשה פעולות מיוחדות כדי שיהיה לך קושיות כדי שלא תכנס. אומר ר' נתן, שזה רק למי שבא וכולו אומר כבוד, ואומר: יורינו רבינו דרך בעבודת ה'. אבל אם הוא יודע מה שנעשה עמו, ועוד יותר, הוא יודע שהוא לא אוהב כלום, ואני מה שאני, באמת הוא אינו יודע מה שהוא, אבל אפילו לפי קט מוחו מבין קצת. ואעפ"כ הוא רוצה להגיע לביטול אמיתי לרבינו, אז הוא זוכה. כמו שאמר ר' נתן, הבעל עבירה הגדול ביותר, העיקר שמחזיקים א"ע ברבינו.

וכמו שהזכירו מליקוטי הלכות, שנעשים בגדר בהמה ואין דיבורים, זה הכול בגלל שניגשים עם שאלה, שאלה שלא הייתה כלולה בשאלות, אבל אני חושב שזוהי השאלה שכוללת כל השאלות, איך אני ניגש להתבודדות? למה יש לי התבודדות? אני חושב שזה נזכר אפילו בדברי רבינו. מה זאת אומרת, "למה?" כי ככה נעשים מקורבים לה'! אי אפשר להיות איש כשר כי אם על ידי התבודדות! אני רוצה להיות איש כשר - יש לי התבודדות, אני רוצה להיות יהודי כשר, אני רוצה להיות נקי מתאוות, אני רוצה לעשות משהו בעולם - יש לי התבודדות.

כשניגשים להתבודדות באופן כזה, יש אלפים ורבות חלישות הדעת, ואפשר מאד מהר ליפול מההתבודדות, מפני שכשה' עוזר ומאיר הענין, יש דיבורים, בפרט כשה' נותן מתנה: 'א טרער' - דמעה, חושבים: - שתמיד יהיה כך - 'ואני אמרתי בשלוי, כל אמוט לעולם'. אבל הבעל דבר מפחד מהתבודדות, אם היינו רואים איך הוא מפחד כשאנו ניגשים להתבודדות, היה לנו מזה בעצמו חיות עצומה, אולי אפילו היינו מקיימים את מה שרבינו מביא מחז"ל: 'ולואי שיתפלל כל היום כולו', שהיה ראוי להתפלל כל היום, (אבל אנשים כמונו, אי אפשר לחייב רק שעה).

אם היינו רואים איך הבעל דבר רועד, לא כמו לולב, אלא כמו א צוקלאפטע הושענא (-הושענא חבוטה), הוא עומד ומשקיע בנו כוחות עצומים כדי להכשיל אותנו רחמנא ליצלן, ואז, הולך האדם ומתבודד הרי הוא רוחץ את הכול, הוא הפסיד, את הכול גנבו ממנו, ולכן הוא מגיע עם כאלו מיני הסברים שלא נתבודד.

לפעמים עובר כאלו תקופות שלא נראה שההתבודדות כמו שאני מתבודד יעשה אותי ליהודי כשר, רק אם הייתי בוכה חצי שעה, או

"כשעושים התבודדות על דעת רבינו זה התבודדות אחרת לגמרי זה מגיע ועולה למקומות אחרים!"

בעצת ההתבודדות, כמובן, כל דיבור של תפילה מגיע להיכן שמגיע, חז"ל אומרים על תפילה 'עומדת ברומו של עולם', אבל מי שרוצה שהתפילה תמשיך עליו אור ממקום כזה שרבינו השיג, הוא רק אם עושה זאת על דעת רבינו, דבר אל בני ישראל ועשו התבודדות, רק אז הוא מתקשר לאור של רבינו.

וממילא כמו שהזכרנו, אני לא עושה בגלל שום סיבה, אני עושה זאת על דעת רבינו, פעם מאיר, אשרי חלקי, רבינו בעצמו חיזק בכמה מיני חיזוקים, אבל לא זה הסיבה, הסיבה שאני עושה זאת, הוא בגלל שאני חסיד ברסלב, ורבינו המשיך זאת לי, ובזה אני מתקשר למה שאני מתקשר.

נביא דוגמה קטנה, אם נמלה תרצה להגיע מכאן עד אמריקה, חז"ל אומרים שהיא לא יכולה לחיות יותר מחצי שנה, אבל לו יצויר שהייתה יכולה ללכת, זה היה לוקח לה אלפי שנים. אבל אם תעלה על כנף של מטוס, היא תוכל להגיע תוך כמה שעות. זה משל ברור, כשאנחנו בכוחנו מביאים חומר ולבנים כמו הנמלה, אם עושים התבודדות עם הראש שלי, עם השכל שלי, ודאי שדיבורי תפילה חשובים לאין קץ ותכלית, אבל לעומת מה שאני יכול לזכות זה... אבל אם אני הולך בכוח רבינו, אזי אני הולך בכוחות אחרים לגמרי, אני כביכול עולה על המטוס של רבינו, 'סמכו על כוחי', אני סומך על כוח רבינו. וממילא כשעושים התבודדות על דעת רבינו, זה התבודדות

אחרת לגמרי, זה מגיע למקומות אחרים, לא דווקא עם ההרגשות שלי, ולא דווקא עם הדיבורים שלי, ר' נתן ליברמנטש מביא ראיה, שהרי רבינו אמר, שהתבודדות בעצמה אפילו בלי דיבורים גם כן טוב. ועל זה בעצמו צריך לדבר. אבל אם אני עושה התבודדות עם השכל שלי, אזי לפי הבנתי, אם אדבר רק דיבור אחד, ואכסוף שיהיה לי דיבורים, וכי בזה אהיה יהודי כשר? רק מה, בזה שאני עושה זאת, אני נהיה מקושר לעצה של רבינו, ועי"ז אהיה יהודי כשר.

כאן התאספנו במיוחד להתחזק בהתבודדות, בזה אנו מתקשרים לעצה של התבודדות, אפילו שכעת אף אחד לא עושה התבודדות, אבל אנו מקושרים עכשיו לעצה של התבודדות, כוספים ורוצים לעשות התבודדות כמו שרבינו אמר.

נסיים במה שרואים דבר נורא בפרשת השבוע (שופטים), מה שכתוב במסית ומדיח. בשום מקום לא רואים שכל כך מחמירים, בפרט כשהולכים להרוג אדם, בית דין שהרג פעם בשבע שנים נקרא 'בית דין

לפחות חמש דקות, וממש יש דיבורים, את זה אני מבין שזה יכול לעשות אותי יהודי כשר, אבל התבודדות כמו שלי, אה... היצר הרע עוזר לי לא להעריך את ההתבודדות שלי, התבודדות כמו שלי לא שווה, זה לא יעשה אותי ליהודי כשר. כשנגשים להתבודדות כמו כל העצות של רבינו, בפרט העצה שאנו מתכוונים אליה בימים אלו, לבוא לראש השנה לרבינו, למה אנו באים לראש השנה לרבינו? כי יש לנו חיות בזה?! כי אני משופע בכסף?! כי מחכה לי שם רוטב עיזים?! עם אני יודע מה, פנטסיה?! מלון עם חמש כוכבים?! בשביל זה אני בא לרבינו?! אלא למה אני בא לרבינו? כי רבינו ציווה עלינו, לא בגלל שיש לי חיות בזה.

אם ה' עוזר גם מרגישים בזה חיות, אבל לא זוהי הסיבה שבגללה אני בא לראש השנה של רבינו, אני בא לרבינו, כי רבינו אמר 'אין דבר גדול מזה', וזהו זה. אתם מאמינים בי, תבואו אלי. העיקר לבא לרבינו, כך מבין כל אחד, זה הא' ב' של לבוא לרבינו לראש השנה. כמובן, אם יש לי מה לאכול, מה טוב ומה נעים, למה לא. אבל לא בגלל זה אני בא, מי שבא לרבינו לראש השנה, יודע שזה לא בגלל שאני מבין, לא בגלל שמאיר לי, לא בגלל שאני משופע בכסף, אני בא רק בגלל שכך רבינו אמר. וכך צריכים לגשת לעצה של התבודדות: "כי כך רבינו אמר".

אני תמיד חוזר על מה שר' יצחק ברייטער היה אומר, שבכל המצוות

כתוב: 'וידבר ה' אל משה לאמור', ציצית, תפלין, שבת, ה' דיבר עם משה, הוא גילה לו מה שגילה לו, והוא השיג מה שהשיג, וה' אמר לו 'דבר אל בני ישראל', ומה תאמר להם, דברים מאצילות, מעולם המלבוש? לא, תאמר להם בפשיטות, אם אתם רוצים להשיג את האור שהשגתי בציצית, תיקחו כבש, תגזזו את צמרו, תטוו אותו, ושוב, עד שמונה פעמים, וכו' כמו הדינים של ציצית, ובזה ימשך האור שמשה השיג, האור הזה ימשך באלו הצמצומים.

'וידבר ה' אל משה', הוא השיג מה שהשיג, 'דבר אל בני ישראל', הוא המשיך אליהם את ההשגה הזו. וכך הולך אצל רבינו, רבינו השיג מה שהשיג, צמצם את תורתו רבבות פעמים, שבהם כלולים עצותיו, ואם אנו רוצים להשיג את האור שרבינו השיג, דבר אל בני ישראל ועשו התבודדות, צריך לעשות התבודדות בדיוק כמו שרבינו אמר, לציית לרבינו, לכן יש לי התבודדות. אם אחד ירצה לעשות התבודדות רק כשמאיר לו, ויעשה כל מיני חשבונות, הוא לא מרגיש ביטול לרבינו

קטלנית', ומובא שם במשנה, שאחד אמר אם אני הייתי שם, לא היו הורגים כלל, מרוב בדיקות שהיה בודק עד שלא היה לו צד חוב, אבל במסית ומדיח מביא רש"י, שהוא לא השפיע עליו כלל, רק 'כי ביקש', הוא רק רצה, לכן מחמירים עליו כל כך, וחזו"ל אומרים: אל תרחם עליו, אל תחפש עליו שום זכויות, שום דבר. מדוע? הוא הרי לא עשה שום דבר. אבל 'כי ביקש' הוא רצה. ומידה טובה מרובה חמש מאות פעמים, אדם רוצה, הוא בעצמו, ובפרט כשנכללים בחבורה שכולם רוצים, לעשות התבודדות, והאדם מתכוון לעשות התבודדות, הוא רוצה לקיים את רצון רבינו, וכי יכולים לתאר לאיזה מקומות מגיעים?! 'כי ביקש', ילמדו עליו זכות חמש מאות פעמים יותר, ולמה? 'כי ביקש!' הוא רצה, על ברסלבר מתפרש אחרת ה'כי ביקש'.

ה' יעזור שיקויים ה'כי ביקש' הזה, שנרצה לעשות התבודדות, ונעשה התבודדות בפועל, וניגש לזה כמו שהזכרנו מר' יצחק ברייטער, 'וידבר ה' אל משה ועשו התבודדות'.

ר' ראובן שיף:

יישר כוח על התשובות, אני רוצה לסכם בשתי מילים את שני התשובות, היסוד של התשובה שהשניים השיבו הוא, אדם שאין לו מטרה בהתבודדות אין לו קביעות, אבל אדם שיודע שזה תיקון מרבינו - כמו שעל אומן אין שאלות, כך על זה אין שאלות. ועוד דבר מה שר' אברהם יצחק אמר, שמניעות זה פשוט שיש על התבודדות, וצריך להתפלל על זה כל יום שנוכה לזה, ולהבין שזה ברור שצריך להתבודד כל יום, ואין שום אופן אחר, וכך אפשר להגיע לקביעות.

שאלה שניה: מי שאכן מתחיל לקבוע עצמו להתבודד כל יום, להתחיל מיד בשעה, או להתחיל לפי דרגתו, כמה דקות או חצי שעה, או יש אופן שאפשר לחלק את השעה לכמה חלקים, עשרות דקות, רבעי שעה, או חצאי שעה במשך היום, וכיצד בזה, אם זה שייך או לא?

ר' מאיר קרליבך:

דבר ראשון, אם רבינו אמר שעה, זה שעה. צריך לדעת שאין הנחות בדברים האלו, זה הרצון של רבינו, ששעה ביום ישיחו את הלב לפני ה', כך מקובלנו, וכך מבואר מר' נתן במכתבים ובמקומות אחרים, ששעה הכוונה שעה של שישים דקות, להשיח את הלב לה'.

עכשיו, למי שלא יכול שעה: רבינו מביא, "יש להקל דרך התשובה על החוטאים" כשאדם רוצה לעשות תשובה צריך להקל עליו.

אביא דוגמה, אחד רוצה לבקש מה', למשל על קדושת הברית, שמירת הברית, הוא מאד לקוי בעניין של שמירת הברית, וכשעושה התבודדות, הוא נגרר במחשבתו, ונהיה לו יותר גרוע, ברור שאסור לו לעשות התבודדות על זה, כי המטרה של ההתבודדות שיביא לקדושה ולא להיפך. רבינו מביא בספר המידות, "אל תכנס עם פיתויך בטוען ונטען", ואחד הדברים זה הדוגמא הזאת, אלא מאי, מי שיש לו שכל, מתבודד על דברים אחרים, וזורק דיבור על הדבר הזה וממשיך הלאה.

זה ברור שאחד שלא יכול לעשות שעה בפעם אחת, הוא יכול לחלק את ההתבודדות לשני חלקים, לשלש חלקים, לעשר חלקים, כדי שבמשך היום יהיה לו התבודדות. זה לא דאורייתא, זה לא שאלה שאדם שלא עושה התבודדות עובר על דברי רבינו, ורבינו אומר שצריך לעשות שעה התבודדות, האם רבינו אמר: מתי? האם רבינו אמר איך, איפה?

רבינו אמר שאפשר לעשות התבודדות בשדה, בחדר מיוחד, רבינו אומר שאדם יכול לעשות התבודדות בין אנשים, מתחת לשמיכה, רבינו אמר הרבה דברים, מתי ואיך. האם יש דברים כמסמרים שרבינו אמר דווקא כך?! לא. העיקר תראה שיהיה לך התבודדות!

אחד שרוצה להתחמק, ולומר אני יכול, ומה שרבינו אמר שעה אני יכול, ולכן אעשה עשר דקות, הוא יישאר בעשר דקות, ומן הסתם עם הזמן את העשר דקות האלו גם לא יהיה לו, למה? כי הוא יודע שהוא לא מציית לרבינו, רבינו אמר לעשות שעה, והוא לא עושה שעה.

אחד שיודע, אני צריך לעשות שעה, מה אעשה שאני יכול עכשיו. אחד שעושה התבודדות ויכול לעשות שעה, לפתע הוא צריך לקום מפני

פיקוח נפש, הוא צריך לעזור למישהו, מה הוא יאמר? אני עושה עכשיו שעה התבודדות, גמרנו, אני אשב על מקומי ושההוא יקבר, אין כזה דבר, צריך להפסיק באמצע, אלא מאי, אחר כך ממשיך לעשות התבודדות.

מי שיקפיד כל יום לעשות התבודדות בזמן של שעה, הוא בסוף יגיע שיהיה לו שעה בלי בעיות, מובן שכשאדם מתחיל, הוא מתחיל ברבע שעה, בחמש דקות, אבל זה צריך להיות כמסמרות, הוא רואה שזה הולך, הוא מוסיף לעשר דקות, לרבע שעה עד שעם הזמן יגיע לשעה.

למעשה בשאלה הזו, צריך להאריך בכלל בעניין של ההתבודדות, אולי אחר כך נגיע לזה, כעת לשאלה ותשובה, זה ברור, שצריך לעשות שעה, ומותר לחלקה, וכל אחד צריך להיות חכם, לראות איך לעשות את הדבר הזה.

ר' אברהם יצחק כרמל:

השאלה הזו, תלוי היכן שואלים את השאלה הזו, מי שואל את השאלה הזו? למה הוא שואל את השאלה הזו? בן כמה הוא? אם בחור צעיר שואל, או מקורב חדש, שעוד אף פעם לא דיבר עם ה'.

אני יכול לשכוח זאת, זה היה בתשנ"א, כבר עבר כמעט עשרים ושמונה שנה, באתי לכותל, זה היה בחצות, לידי עמד בחור חסידי חס, א ווארעמער, הוא אמר את כל התהילים, לא במרוצה, לקח לו שלוש שעות, בכזה נעימות, בכזה חיות, בחור חסידי רציני, אחר כך הוא נישק את הכותל ופנה ללכת, אמרתי לו: יש לך כעת כוז עת רצון, אתה יכול לדבר עם ה'. הוא ענה: אני יודע איך מדברים אתו...

זה כל כך כאב לי, לא לימדו אותו לדבר עם ה', "אני יודע איך מדברים אתו", אדם שאף פעם לא ניסה לשבת לדבר עם ה', תאמר לו: שב שעה. הוא לא יוכל לשבת שעה, אותו דבר לבחורים צעירים מתחילים, מאד קשה להתחיל בשעה.

אני אומר, במשך השנים יכול להיות סברות, יכולים לומר כל מיני סברות, אבל במציאות כשעוסקים עם בחורים צעירים, רואים שבחורים שהתחילו ברבע שעה, אבל בקביעות, רבינו אמר מקום קבוע וזמן קבוע,

אומר, כל נענוע וגעגוע וכל הבטה והבטה, שובר חומות ברזל ודלתות נחושת. אבל זה לא קשור לשעה התבודדות.

אתן לכם דוגמא, אני לוקח מים ומניח אותם לרתוח, ממלא מיחם מלא מאוד, זה לוקח עשר דקות לרתוח, אחר עשר דקות זה רותח בכזה רתיחה, זה בוער, אבל אם אניח זאת חמש עשרה פעמים לחמש דקות, זה אף פעם לא ירתח, זה צריך לבעור ולבעור באופן רצוף עד שזה רותח.

אולי המשל אינו דומה לנמשל, אבל אדם שיש לו התבודדות יודע את האמת, הרבה מאוד פעמים מתחילים בדיבורים פשוטים, ר' נתן מדבר בהלכות גזילה, אבל הבעירה וההחיות, 'ה' שפתי תפתח', מגיע לפעמים אחר עשרים דקות, אחר חצי שעה, ולפעמים העשרים דקות האחרונות הם אש.

אל תכבה את האש, למה אתה מחפש לך עצות משונות!?

השעה התבודדות אינה דומה לה אפילו מבחינת הדבר הזה, עוד הפעם, אם אדם לא יכול, אפילו דקה אחת שישים פעמים זה גם חשוב, בגלל שכל דיבור הוא חשוב, אבל שלא יחשוב שזה נקרא שעה התבודדות.

רבינו התכווין לזה מאוד רציני, רבינו התכווין לתיקון, רבינו מדבר מזה שהתבודדות הוא בחינת משפט למשל, בתורה ט"ו, ר' נתן מדבר בהלכות הרשאה, שידין וישפוט את כל עסקיו.

איך אפשר לעשות זאת בחמש דקות? איך שייך כזה דבר? איך אפשר לעשות את מה שרבינו אומר 'ישפוך את לבבו', לשפוך את כל הלב כמו לחבר טוב אמת, איך אפשר לעשות זאת בעשר דקות?

זה יקר כל דקה, אבל אל תרמה את עצמך שזה השעה התבודדות! יכול להיות שבתחילת לימודו, כמו ילדים קטנים מברכים איתם עד 'הון את הכול', וזהו, 'ובנה ירושלים', אבל למה, זה לא נכון, זה דאורייתא? מה אעשה, הוא ילד קטן הוא לא יכול.

אבל תבוא ותאמר, שאם מברכים עד 'הון את הכול' זה עצום, ואפילו ברכה אחת זה עצום, הוא יישאר: עד 'הון את הכול', הוא לא ימשיך הלאה.

פה יושבים אברכים חסידי ברסלב, אם פה לא נדבר על זה, שרבינו התכווין באמת להתנתק מעולם, בפשטות לסגור את כל המצלצלים וכל

לשדה לא כל אחד יכול ללכת לשדה, רבינו אומר מפורש: בבית או בשדה, הרי יודעים שרבינו אומר, בבית או בשדה. בפרט בחורים שלומדים בשיבות, אבל בחור שהיה לו קביעות בשעה זו ובמקום זה הוא נמצא רבע שעה, והוא לא יורד, הוא לאט מוסיף עוד קצת ועוד קצת עד שמגיע לשעה, לומר לבחור כזה, שרק שעה, הוא מרגיש שלא עשה כלום, לומר לו, שרבע שעה זה גם טוב, הוא יישאר ברבע שעה, צריך לומר לו שהשלימות הוא שעה, לפחות שעה, רבינו אומר, על כל פנים שעה, על זה רבינו אומר את מה שהוא הבטיח.

צריך גם לדעת, שכל הדברים שידברו פה, זה הכול משלים, רבינו השיג היכן שהשיג, כמו שרבינו אומר בתורה י"ט, שיש צדיק ששומע מפי הקדוש ברוך הוא, לא מפי מלאך ולא מפי שרף ולא מפי שליח ולא מפי אחר, ורבינו השיג שם, ששעה התבודדות הוא תיקון, כל ההסברים שנאמר, הם הסברים יפים, כי אם לא... אבל העניין הוא שרבינו המשיך תיקון.

ממילא צריך לדעת ששעה הוא לא מותרות, כמו שדיברנו מקודם, אבל אי אפשר להתחיל בשעה, אני אומר עוד הפעם, מתחילים ואנשים שלא יכולים, לומר להם לעשות שעה, זה משבש להם את הראש ועושה להם עצבים ומתעצבנים מזה, עד שהם עוזבים לגמרי את העצה.

אבל הרבע שעה הזו צריך להיות כמו מסמרים נטועים, הרבע שעה הזו אני סגור במקום מסוים יום יום, וצריך להיות מוסיף והולך. וצריך לבקש מה, שיתן דיבורים וכו', כלפי זה ששמעתי פה שאלה שניה, איני יודע אם ר' ראובן התכוון לזה, אנשים באו אלי בטענות, למה לא כתבתי, שבשלוש דקות שהולכים לחנות, ובחמש דקות שהולכים למקווה, ובעשר דקות שהולכים לכולל, ובשלוש דקות שעולים במדרגות, אפשר את הכול לצרף, יש כאלה שאומרים שזה מצטרף לשעה?

איני יודע מי אומר כך, שאלתי את ר' לוי יצחק פעם, הוא אמר לי, שר' אברהם בן ר' נחמן אומר, שאפשר לחלק זאת לשני חלקים, את השעה אפשר לחלק לשני חלקים, חצי שעה. אני אומר, אדם שרגיל לעשות שעה התבודדות, ויום אחד אינו יכול בפעם אחת, שיעשה חצי שעה.

אבל אם עושים צירופים, וסומכים על שלוש דקות פה, וחמש דקות פה, זה טוב, כל דיבור שאומרים, אפילו אנחה אחת שאדם נותן. כמו שר' נתן

**"צריך לחזק את
האמונה
שמה שרבינו דיבר
על התבודדות
זה לא תוספת
אלא זה עיקר חיי
הנפש של ברסלב'
חסיד!"**

הדברים, לסגור את הדלת ולהשיח את הלב בפשטות לפני ה', מי יהיה לו שעה התבודדות? למי יהיה? רבינו התכווין עליכם!

אני זוכר כשהייתי צעיר, היה בבני ברק כמה חסידים פולנים, מאנשי ר' יצחק ברייטער, ר' משה צוקר, ר' מרדכי יגלניק, ר' יעקב זליג אורלנצ'יק, הם אמרו: למי רבינו כתב כזה ליקוטי מוהר"ן? אולי יש על הלבנה אנשים, יש שם אנשים מרוממים? אבל רבינו אמר שלמעלה אין אנשים, והארץ נתן לבני אדם, מוכרחים לומר שרבינו התכווין אלינו. זה ווארט פולני.

בשעה שרבינו אמר לחסידיו לעשות שעה התבודדות הוא התכווין לכאן, הוא התכווין לאברכים שיושבים כאן, שהם כבר לא מקורבים חדשים ולא בחורים צעירים, צריך לדעת ששעה, הרצון של רבינו, הרצון

של רבינו הוא רצון ה', רבינו מגלה לנו מה שה' רוצה, שתסגור את עצמך לשעה בלי חכמות, שעה שלימה, כן שעה שלימה, ואם אי אפשר, יש אונסים, יש אדם שצריך לאכול גם ביום כיפור, יש אדם שמותר לו לאכול רק לשיעורים, אבל אדם צריך לדעת שביום כיפור צמים, וזו האמת.

ר' ראובן שיף:

אני חושב ששמענו משניהם, ששעה זה שעה, ואם לא יכולים יש את הדרכים איך להגיע אל השעה, אבל לפחות אני יכול להוסיף ממני 'ווארט' קטן, שכשאדם מתחיל ברבע שעה, שעיקר התפילה יהיה על זה, שיתפלל על זה שיזכה כל יום לעשות שעה, ובסוף הוא יזכה.

שאלה שלישית: רבינו אומר שצריך לשפוך את הלב, מה עושים שיש לי על הלב רק דחקות של פרנסה, וגשמייות, וכל העניינים של גשמייות, שואל כאן אברך, אם מותר לו לדבר על זה, רק על זה, או שהוא צריך להכניס עניינים של רוחניות באמצע, אפילו שזה לא כואב לו כעת, כעת כואב לו בלב בעיקר דחקות של פרנסה וכיוצא בזה?

ר' נתן שפירא :

ידוע שבליקוטי הלכות (ראש חודש ה) ר' נתן מחלק ג' סוגי תפילות, יש לכאורה ג' דברים סותרים בחז"ל, יש חז"ל אחד בגמרא ברכות, 'הלוואי שיתפלל אדם כל היום', ויש 'עוזבים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה', ויש 'ככלבים הצועקים הב הב'.

אומר ר' נתן שכשאחד מתפלל על גשמייות ופרנסה ובריאות, למה הוא צריך כסף? מה פירוש: למה? כדי שהוא יוכל לקנות אוכל. למה אתה צריך אוכל? כדי שתהיה בריא. למה אתה צריך להיות בריא? כדי שתוכל לעבוד. ולמה אתה צריך לעבוד? כדי שיהיה לי כסף.

כסף לשם כסף זה כמו בהמה, והתפילה על זה היא מגונה מאוד, וזה 'ככלבים הצועקים הב הב', אתה צועק לה', כלב יכול לצעוק יותר טוב, שומעים אותו עד הרחוב השלישי, לא עשית כלום בצעקותיך, ח"ו, ח"ו, לא אמרנו טוב, תפילה היא תפילה, אבל זוהי תפילה מגונה.

הלאה, יש אחד שמתפלל על רוחניות, אבל הוא מבקש דברי גשמייות, הוא מבקש על כסף, למה אתה צריך כסף? לשלם לבני לשיבות, לתלמוד תורה, לקנות תפילין, לעשות הכנסת אורחים, בכסף לא חסר מה לעשות דברי רוחניות.

פרנסה, מדברים פה פרנסה, חסיד ברסלב שצריך פרנסה, מסתמא זה כדי שיוכל לשבת לעבוד את ה', כזה תפילה היא כבר תפילה טובה, אבל לא להאריך יותר מדי בזה, ר' נתן לא מדבר דווקא מהתבודדות, מה שמתפללים על פרנסה, לא להאריך יותר מדי בזה.

אבל לדעת ברור שאם לא מתפללים על זה, הוא גם נעשה בהמה, רבינו אומר שמי שלא מתפלל על דבר, והוא מקבל זאת בלי תפילה, זה כמו שפע בהמה, בהמה לא מתפללת על החציר שלה, לפני שהיא מקבלת את זה, אם כן בוודאי צריך להמשיך זאת על ידי תפילה.

להיפך, היא הנותנת רבינו לימד אותנו ששום דבר לא הולך בלי תפילה, כל דבר, אפילו על כפתור רבינו אמר, הכול הולך על ידי תפילה, אין כזה דבר בלי תפילה, בפרט פרנסה שזה כמעט חיי היום יום של אדם, בוודאי צריך להמשיך זאת בתפילה.

אבל אם זה כל ההתבודדות שלו, וזה כל הדיבורים שלו, זה לא תפילה... לא צריך להאריך בזה, מה פירוש לא להאריך בזה? הרי מצד שני רבינו אומר... הפעם הראשונה שרבינו לימד את ר' נתן לעשות התבודדות, הוא טפח לו על השכם ואמר לו: והלאה זה טוב לדבר לפני ה' כמו לפני חבר טוב.

יש הרבה חלקים בהתבודדות, אבל החלק העיקרי שלוקח את עיקר הזמן, למי שזוכה לזה, הוא להשיח את הלב לה', לא רק תפילה, אלא לשפוך את הלב, לשפוך את הלב הוא מה שמונח לי על הלב, אם מונח לי על הלב, שאין לי כסף, אין לי מהיכן לשלם את המשכנתא, אין לי מהיכן לתת לילדים לאכול, זה דוחק אותי, זה דוחק אותי, דוחק הפרנסה, אז מה, רבינו אמר להשיח את הלב לפני ה'.

אבל באמת חסיד ברסלב יודע את האמת, אני אומר להבדיל אלף אלפי הבדלות, אדם שמונח מאוד בתאוות אכילה, והוא לא יכול להתנתק ממנו, כשמגיע הקיץ הוא צריך לגמור חמש קילו גלידה, אם לא, הוא לא מרגיש טעם ביום, נו, אז מה, הוא גם ברסלב, וכשהוא מגיע להתבודדות, מה הוא ידבר? תפסתי דוגמה קיצונית, הוא ידבר על מה שמונח לו על הלב, אם אין לו כסף לגלידה שלו, או למיני הטעמים האחרים שלו, הצלויים וכל מיני השיגעונות, הוא לא מרגיש טעם ביום, הוא מרגיש שחסר לו משהו, שמציק לו, לא עלינו, מה הוא יעשה? זה הדוחק שלי, מה אני ידבר עם ה'? ריבונו של עולם תן לי כסף לגלידה, זה מה שאני יבקש, הוא בעצמו מתבייש לדבר כך, אבל זה מה שמונח לי על הלב, ורבינו אמר שצריך להשיח את הלב, אז מה אני יעשה?

אבל באמת מי שאוחז במדרגה הזו, לדבר לה', הוא יודע בפנימיות לבו, שהוא בהמה גסה, ש'לא זו הדרך', איי, זה מה שאני רוצה, אני יודע שזה בחיצוניות שלי, אבל בפנימיות שלי אני אחרת, אבל מה אעשה? אני בהמה, אני מתנהג כמו בהמה, לא שאני בהמה, אני רוצה להיות בן אדם, אבל מה אעשה? עובר עלי מה שעובר, והיצר הרע משכנע אותי, שזה המהות שלי, שהמהות שלי להיות בהמה, אבל אני יודע את האמת, וממילא לא רק זה מה שמונח לי על הלב, זה לא אמת שרק זה מונח על הלב, אפילו מי שמונח בתאוות אכילה, מיליון אחוז שאין כזה אחד שמדבר עם ה'.

"העצה של התבודדות היא להכניס חיות בעבודת ה', וזה אם אדם יציית לרבינו בתמימות ובפשיטות, וייקה תורה בליקוטי מוהר"ן, ילך עם התורה, ועל זה יעשה התבודדות, וכל הדברים שלו יכניס בזה"

היה קשה? עבדת בחינם ואתה אוכל בחינם, יהודי.

פרנסה ה' נותן, רק מה? צריך לעשות השתדלות! - עושים השתדלות שהיא כנגד רצון ה'?! הולכים למקומות עבודה מפוקפקים, גם על זה צריך חיזוק, מפוצצים אותנו יומם ולילה בהרבה פרסומות "פרנסה בכבוד"... אנו אומרים: הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד. מה זה: יפרנסנו בכבוד? שנאמין שה' הוא הנותן, הוא לא צריך שאעשה כאלה דברים להשתחוות לאנשים בשביל כסף. ה' נותן, הוא ייתן בשפע, בדרכים ראויים, כל מה שצריך בעתו ובזמנו, כמו שרבינו אומר, שה' אכן יעזור. שיהיה בעתו ובזמנו כל מה שצריך.

ר' מאיר קרליבך:

ר' נתן מדבר בהלכות ראש חודש ה' ובהקדמה של ליקוטי תפילות, שהתבודדות שאנחנו מדברים פה עכשיו, רבינו מתכוון רק לחלק הזה של לעשות מתורות תפילות, שעל זה נאמר 'אשת חיל עטרת בעלה'.

ר' נתן מדבר מפורש, שרבינו לא התכוון להתפלל על פרנסה, על גשמיות, רבינו התכוון לעשות מתורות תפילות.

מובן שבתורות של רבינו, רבינו מדבר גם על גשמיות, רבינו גם מדבר מפרנסה בלא טורח, רבינו מדבר מכל העניינים הגשמיים, כשמבקשים מה' להיות יהודי כשר, מוכרחים שיהיה פרנסה, אבל התבודדות שרבינו מדבר, רבינו מתכוון רק לעשות מתורות תפילות.

אני רוצה קצת להאריך ולהסביר את הדבר, וזה כבר יענה לדעתי את הקושיות ששאלו וישאלו, למדתי כעת בשיעור בין מנחה מעריב, את תורה כח - כט, וקצת עיינתי ודייקתי את מה שנוגע בעניין הזה לעובדא למעשה.

אנו יודעים על לאה, ש'ועיני לאה רכות', רבינו אומר שלאה היא תפילה, ויעקב הוא תורה, הפסוק 'ועיני לאה רכות', נאמר לפני שהייתה מחוברת ליעקב אבינו, היא בכתה לה', שתהיה מחוברת לתורה.

כשר' נתן התקרב לרבינו ועדיין לא שמע מרבינו תורות, מובן שהוא ביקש מה', לעת עתה תן לי פרנסה. כי אם יהיה לו פרנסה הוא יוכל לשבת בנחת אצל רבינו, ולעבוד את ה'.

רבינו מביא שם על לאה, שיש פסוק על תלמידי חכמים, ידוע שלאה זה דינים קשים, רבינו אומר שהתלמידי חכמים שדים יהודאים יונקים

בא נאמר, אחד שבאמת רוצה את ה', אבל מה אני יעשה, בחיצוניות עובר מה שעובר עליו, ככה גם אותו הדבר בפרנסה, חסיד ברסלב שצריך פרנסה, מי לא צריך פרנסה? כל אחד צריך פרנסה. אבל בפנימיות לבו הוא יודע שלא זה התכלית, לא נבראנו בעולם בשביל להביא פרנסה, רק שזה היכי תמצוי כדי לעבור את העולם, אז ממילא אפילו שזה מפריע לי, וזה מונח לי על הלב, וזה כואב לי, אבל אני יודע שבפנימיות, לא את זה אני רוצה באמת, וכשאני מדבר לה' אני אומר, ראה היכן אני בעולם, ראה מה מציק לי, למה שלא יכאב לי: עד אנה, עד אנה, אני חושב שזה האנחה הברסלבית האמתית: עד אנה יציק לי הכסף, למה שלא יציק לי למה אני לא לומד? למה אני חושב מה שאסור? למה אני מסתכל היכן שאסור? למה אני מתנהג איך שאסור? למה אני כועס בבית? למה זה לא כואב לי? למה פרנסה וכסף, זה מה שכואב לי? מה אעשה שאני אדם גשמי? זה דיבור אמתי לדבר לה'.

אם כואב לי הפרנסה אני צריך לדבר באמת, זה שפה שבהמה צריכה לדבר לה', אדם בהמי, אני יודע מצד אחד שאני בהמה, ומה אעשה שזה תופס לי את כל הראש, ורוחניות לא תופס לי את הראש? אבל ריבונו של עולם רחם, כמו שר' נתן אמר כשהיה מאד דחוק: ריבונו של עולם, עד שנעשים יהודי כשר לוקח הרבה זמן, בינתיים תן לי פרנסה.

ממה מגיע דוחק הפרנסה? מרוחניות,

אז זה ממש רוחניות לגמרי, וזה כבר תפילה אחרת לגמרי, על כזה אופן של תפילה יכולים להתפלל כמו שיכולים להתפלל.

חוץ מזה יש דיבור מרבינו, שיהיה לאדם מעמד פרנסה כדי שלא יהיה מבולבל מזה ויתפלל רק על זה, ובמעמד פרנסה היום צריך מאוד להיזהר, כבר יותר טוב לשבת בצפרדע, ולא שיהיה פרנסה כמו שהם קוראים לזה פרנסה בכבוד, כזה פרנסה... הרי פרנסה אמורה להביא התקרבות לה', ולא פרנסה שמרחיקה מה' אפילו מילימטר, כשמחפשים כל מיני מקומות נשברים של פרנסה, מכשיל את עצמם, מכשילים את אחרים, מביאים קרירות באמונה, צריך מאוד להיזהר.

צריך לדעת שפרנסה ה' נותן, כמו שרבינו מספר במעשה של שני הגבירים, שאחד אמר לו, אם תבקע עצים תקבל אוכל, והוא עבד טוב ואחר כך הוא שלח אותו למישהו אחר שהיה מכניס אורחים, והוא ישב ואכל והתאנח: אוי כמה קשה עבדתי על זה, שואל אותו בעל הבית: מה

מהאלפין נפולין, שעליהם נאמר, 'המעט מכם הלאות אנשים כי תלאו גם אלוקים', כי מייגעים אנשים שבאים לשמוע דרושים, שחושבים שיבואו לתועלת על ידם, והם לא מקבלים שום תועלת, ולא רק שאינם מקבלים תועלת, כי תלאו גם אלוקים, כאילו לואה הקדוש ברוך הוא מלעזור לעובדים אותו.

רבינו מביא שיש כזה בחינה, כשאדם מתבודד ואינו מקושר לצדיק, ואינו עושה מהתורות תפילות, הולך לו קשה ואינו יכול לעשות התבודדות, הוא לא רואה שהוא נענה, הוא מגיע לאפיקורסות - שהדיבורים שלו הם לא דיבורים, שה' שלא שומע את הדיבורים וכו' וכו'.

אבל בתורה ל"ב רבינו מביא: בשעה שנשא יעקב את לאה, כולם אמרו: הייא לייא, הא לאה, מפרש רבינו, שכשנמתקים הדינים זה נקרא לאה, זה נקרא תפילה, כשהתפילה מחוברת לתורה ליעקב אבינו, היא תפילה, זה נקרא תפילה, אבל כשהיא לא מחוברת ליעקב אינה נקראת תפילה.

בתורה כ"ט רבינו גם מביא, כי לא כל דיבור נקרא דיבור, דיבור שאינו נשמע ונתקבל אינו נקרא דיבור, רבינו מדבר שם כמה פעמים, שכשרוצים דיבור שנשמע ונתקבל, צריך 'טוב', טוב - מפרש רבינו - זהו קדושת הברית, מה עושה אדם שאין לו קדושת הברית? רבינו מביא את ההמשך: בתר דאיסתלק רבי שמעון הוה אמר חד לחבריה: 'אל תיתן את פיך להחטיא את בשרך', אין לך למה לדבר לה', אין לך למה ללמוד, המוח שלך פגום, המוח שלך מונח היכן שהוא מונח, אף פעם לא תגיע... אסור לך לדבר, אבל ביומי דרבי שמעון הוה אמר חד לחבריה: 'פתח פיך ויאירו דבריך'.

מהו 'ביומי דרבי שמעון'? ר' לוי יצחק דיבר הרבה, מה שר' נתן מביא בליקוטי הלכות, שכתוב אצל משה רבינו, "כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון", מביא רש"י שם מהו 'אחרי מותי'? הלא כתוב: 'ויעבדו את ה' כל ימי יהושע והזקנים', אלא הפשט הוא אם יהיה 'אחרי מותי', כל זמן שהצדיק חי, הצדיק הוא קשת הברית, הצדיק הוא הברית, הוא הטוב.

חסיד ברסלב צריך לדעת, שהתבודדות הכוונה ללמוד תורה מרבינו, להיות מונח בתורה, ר' אברהם בן ר' נחמן אמר, לישון עם התורה, לאכול עם התורה, ללכת עם התורה, לחיות תמיד 'לעבן מיט די תורה', אתה יודע למה יש לך בעיה? לדוגמה בתורה א' רבינו אומר, שאין לך חן. למה אין לך חן, אין לך שמירת הברית, אין לך פרנסה, אין לך את זה, אין לך את זה. אדם שיש לו חן, יש לו פרנסה, יש לו שמירת הברית.

בכל תורה אפשר להכניס את כל הבעיות שיש לאדם בגשמיות וברוחניות, היסוד של חסיד ברסלב הוא רבינו, רבינו פעם אומר: למה אתם לא מחפשים אותי, אני אוצר של יראת שמים! לוי יצחק היה תמיד צועק: 'אם אנו לא נלמד את התורה של רבינו, מי ילמד אותה?! רבינו הרי נתן לנו את התורות'.

כל תורה שרבינו אומר היה אחר כך זמן שכל אחד יעשה בעבודת ה' לפי התורה של רבינו, כך היה הסדר אצל רבינו, רבינו לא 'עשה' ספר ליקוטי מוהר"ן, רבינו אומר תורה והתלמידים היו חיים עם התורה, וכך צריך להיות גם היום.

כשאדם לומד תורה של רבינו, ומבקש מה' שהוא יבין את מה שרבינו אומר, שהוא יקיים את מה שרבינו אומר, והוא מפרט בפרטיות את כל

מה שרבינו אומר בתורה - היכן אני אוהז בזה? רבינו מדבר מיראה - היכן אני אוהז ביראה? רבינו מדבר מברית - היכן אני אוהז בברית? רבינו מדבר מחן - היכן אני אוהז בחן? רבינו מדבר מתורה - היכן אני אוהז בתורה? כל תורה היא מרשם מיוחד מרבינו, איך לחיות את החיים לפי הדבר הזה. זה ברור, שמה שרבינו התכווין שנעשים שעשועים למעלה שלא עלו מימות עולם, רבינו התכווין לשוחח עם ה' על מה שרבינו מדבר ותובע מאתנו.

אני רוצה לומר לכם, מי שהולך בדרך הזה, שהוא מציית לרבינו, ועושה התבודדות באופן הזה, כל הקושיות ששואלים וישאלו, נופלים.

למה אדם נרדם באמצע ההתבודדות? הוא הולך לדבר עם ה' ולא הולך לו, אבל כשאדם לומד תורה, וההתבודדות היא כמו לימוד שהוא לומד, אז יש לו חיות, הוא חי בזה.

ר' נתן מביא דוגמה בהלכה הזאת: רבינו אומר שמצות ציצית שמירה לניאוף, ציצית הוא ברית, ציצית סגולה לאמונה, 'ואמונתך סביבותיך' זה הציצית, ציצית הוא התקרבות לצדיק, בתורה ז' רבינו מדבר הרבה עניינים ואומר: וזה בחינת ציצית. אומר ר' נתן, אחד מתחיל להתפלל: ריבונו של עולם עזור לי לקיים מצות ציצית. הוא נרדם באמצע, מה יבקש, הוא כבר אמר את המילים האלו עוד פעם ועוד פעם.

אבל כשהוא מתבודד ע"פ תורה ז', שרבינו מדבר שם מעניין הציצית שהוא שמירת הברית, במצווה של ציצית יכול להיות לו התבודדות על כל תורה ז' שעה שלימה והוא עוד לא יגמור. ריבונו של עולם היכן אני בשמירת הברית? ריבונו של עולם עזור לי שאשמור את הציצית כראוי, בגדים לבנים, שאשמור את הציצית שתישאר שלימה, שלא יהיה חס וחלילה פגם בציצית, ריבונו של עולם בזה תלוי העתיד שלי, בזה תלוי משירת הברית שלי, ריבונו של עולם עזור לי שאתקרב לרבינו, רבינו אומר שציצית הוא התקרבות לצדיק.

ממילא הוא כבר לא יירדם בהתבודדות, ממילא כבר לא יהיה לו בעיות שאין לו זמן לשעה התבודדות וכו', הוא חי את הדבר.

העצה של התבודדות שרבינו נתן לנו היא, להכניס חיות בעבודת ה', רבינו לא התכווין שאדם יהיה לו התבודדות, וזה יהיה עליו עול, בוודאי אם אי אפשר, צריך גם את זה, יש מצבים שונים אצל כל אדם, אבל המטרה של רבינו בהתבודדות, שאדם יחיה ויתעורר לחיים על ידי ההתבודדות. אם אדם יציית לרבינו בתמימות ובפשיות, ייקח תורה בליקוטי מוהר"ן, ילך עם התורה, ועל זה יעשה התבודדות, וכל הדברים שלו יכניס בזה הדבר.

רבינו אומר לר' נתן בתחילת התקרבותו, ומעתה טוב מאד שמישחים את הלב לפני ה', כמו לפני חבר טוב אמתי. מה אני מדבר עם חבר אמתי? מה שמציק לי. מה מציק לי? התורה של רבינו, עכשיו אני לומד תורה פלונית, בתורה זו רבינו אומר שצריך עבודה זו ולהגיע למעלות כאלו, בתורה אחרת רבינו מדבר בניין שלם של עניינים שונים, זה מה שאני עכשיו מתחיל לדבר עם ה' כמו לפני חבר טוב אמתי, כבר לא יהיה לי שום בעיה עם השאלות של שעה, חצי שעה, אני נרדם בהתבודדות, אני לא נרדם.

את האמונה שהכול לטובתי, אבל מה אעשה שזה מציק לי ואיני יכול להתפלל ואיני יכול ללמוד.

ר' נתן מדבר בהלכות ראש חודש הלכה ו', שאפילו שמבקשים על דבר, שזה ככלבין דצווחין הב הב, בוודאי יש לקדוש ברוך הוא נחת מזה, כך אומר ר' נתן בפירוש, למה? כי אנו פונים רק אליו, מסתכלים רק אליו, ב'תפילה לעני' זה גם כך.

השעה התבודדות פירושו שצריך להיות על התקרבות, אבל יש דברים שאדם מרגיש שאינו יכול להשיח את לבו, או שזה מפריע לו לתורה ותפילה, בוודאי שהוא צריך להיכנס שוב לשעה התבודדות, אבל צריך לדעת שצריך שיעור לזה, מיעוט, אחד משישים, אחד במאה, אחד במאתיים, שיעור ביטול בערלה או בכלאי הכרם או בתרומה או בדאורייתא או חד בתרי בטל, אבל לא שזה ייקח מקום בהתבודדות. בוודאי שאדם יש לו משהו בלב, הוא צריך לבקש מה' כשהוא קרוב אליו. אני רוצה להוסיף עוד נקודה קטנה. הרבה שואלים על הלשון: ככלבין דצווחין הב הב. למה כתוב כזה לשון משונה, הרי אדם שהוא לא בעל השגה צועק, כמו שכתוב בזוהר על 'תפילה לעני', הוא צועק, כי אין לו מיטה לישון. יש הרבה מה לענות למה אתה צועק רק פה? למה ב'החזירנו בתשובה שלימה' אינך צועק? היכן אתה צועק, בפרנסה טובה, שם אתה בוכה, שם אתה מוריד דמעות. אותו דבר בהתבודדות, אותו דבר כשבאים לציון רבינו, מפרסמים בכל מיני פרסומות על ישועות וכו', כאילו שהגענו לציון בשביל זה, באים לרבינו בשביל התקרבות לה', בשביל תשובה, בשביל לצאת משאול תחתיות, אבל בוודאי שמישהו שיש לו מצוקה, בוודאי זה אמת שלו, אבל הוא צריך לדעת, שלא כאן צועקים, זה רק היכי תמצ', אדם שיודע את זה, אזי בהתבודדות, כשהיה לו לב נשבר מזה, הוא ינצל זאת לדיבורים של התקרבות לה'.

כמו שדיברו מקודם על אדם שיש לו תאוות וכו', אדם ידבר עם ה' ויאמר לו: לדאבוני אני כל כך רחוק ממך, שיש לי כאלו חבילות שאני צריך לבכות יומם ולילה, אני צריך לבכות לך, ר' נתן מתבטא בכזה לשון, שלפי הצעקה שאני צריך לצעוק, לא הייתי יכול לסבול את עצמי, כמו אדם שצועק, אדם כועס, חולה, הוא צורח, עושה חור בראש, כך הייתי אני צריך לצעוק, כך כותב ר' נתן, ומה אעשה שאיני צועק אליך כלל.

ממילא אדם שיש לו דאגות של פרנסה, יאמר: ריבנו של עולם הייתי צריך להזיל נחלי דמעות, מה אעשה שהכסף מסובב לי את הראש, תעזור לי שאזכה באמת להתקרב אליך, אז התפילה עולה למעלה למעלה, ויש לה' נחת רוח גדולה מזה.

ר' ראובן שיף:

ישר כוח לכל המשיבים, משאלה זו יצא תשובה לכל העניין של ההתבודדות, שמוכן שיעיקר המטרה היא, תורה ותפילה ועבודת ה', אבל כשמציץ, בפרט שזה לצורך עבודת ה', צריך להתפלל גם על זה, כל אחד לפי הלב שלו, אבל להגיע בסוף לרוחניות.

השי"ת יעזור שנזכה לצאת מהמעמד הזה, עם 'לעובדא ולמעשה' מיד, היום אם בקולו תשמעו, לא ממחר, רק מהיום בסייעתא דשמיא.

יש עוד עצות, עוד נקודות, למשל כשאדם עושה התבודדות, שיעשה זאת בעמידה, לא בשיבה, מדברים כעת על בחורים ואברכים ואלו שנכנסים בעבודת ההתבודדות, לשבת זה סגולה להירדם, לדבר בשקט סגולה להירדם, לכן רבינו אמר ללכת לשדה, להיסגר בחדר, כדי שיוכל לדבר עם ה' כראוי.

בצעירותו היה ר' נתן צועק הרבה קולות, אחד העיר לו פעם, שרבינו לא היה צועק בתפילה, ענה לו ר' נתן, אתה משווה את עצמך לרבינו, אצל רבינו זה היה: 'שמן בחשאי', אצלנו הוא 'יין לארמא קלא' (תורה כא).

ר' ברוך געצע'ס היה צועק בתפילה, פעם אחד תפס אותו החזן וזרק אותו מבית הכנסת כי הוא מפריע. הוא נעמד בחוץ. ור' אברהם בן ר' נחמן יצא אליו לחזקו, תפס אותו בידו ואמר לו, א יונגערמאן - אברך צריך לצעוק ולצעוק ולצעוק. (פעם שמעתי מר' לוי יצחק שרבינו אמר זאת, ופעם שמעתי ממנו שלא רבינו רק ר' אברהם בן ר' נחמן אמר זאת, אברך צריך לצעוק ולצעוק ולצעוק). הוא שאל אותו: למה שתקת? ענה לו: אתה יודע איזה פנים יש לי..

כשצועקים לה', אין את כל הבעיות, כל השאלות ששואלים כאן הוא, כי רוצים לצאת ידי חובה, רוצים לעשות כמו בעל הבית פשוט. חסיד ברסלב צריך לדעת, שהתבודדות הוא עניין של עבודה.

אדם מתעורר כלילה בחצות, ונרדם, היו צדיקים שהיו שמים את הרגליים במים קרים, היו עומדים, צעקו לה', עשו את כל הפעולות כדי לא להירדם.

מי שרוצה לצאת ידי חובה, יש לו שאלות. מי שרוצה כסף, הוא נוסע לחוץ לארץ ועושה את הפעולות מה שהוא רק יכול, מפני שיש לו מטרה. אם המטרה שלו, הוא לציית את רבינו, לציית את רבינו בהתבודדות פירושו, לעשות מתורות תפילות. רבינו אמר מה יש ליהודי לעשות? להתפלל ללמוד ולהתפלל. לעשות מתורות תפילות זהו עניין ההתבודדות, וכשאדם יעשה דבר זה יהיה לו חיות, יהיה לו חיות בזה הדבר, כל השאלות וכל הדברים יפלו.

ה' יעזור שנזכה לבקש הרבה מה' את הדבר הזה, להקדיש את ההתבודדות לעניין רבינו.

ר' אברהם יצחק כרמל:

זה ברור כי רבינו כשדיבר מהתבודדות, הוא המשיך עצה של התקרבות לה', כמו שרבינו מדבר בתורה ט"ו, שהתבודדות הוא בחינת משפט, בתורה נ"ב הוא ביטול למחויב המציאות, העניין של לעשות מתורות תפילות שרבינו אומר שזה שעשועים שמימות עולם לא עלו, וכל התורות הקטנות בסוף ליקוטי מוהר"ן, הכול הוא דרך לעבודת ה'.

התבודדות לא נעשה כדי שאדם יישב שעה שלימה וימלא אותה בפרנסה וכו', אבל ברור שיש דברים שכואבים לאדם שעליהם הוא צריך לצעוק לה', אתן דוגמה, ייסורים, ר' נתן בליקוטי תפילות מדבר כמה פעמים מייסורים, ור' נתן אומר: אני יודע שכל מה שאתה עושה הוא לטובתי, אני מאמין בזה שהכול לטובתי, אבל מה אעשה? תחזק לי

השאלות שלא הספיקו להעלותם במעמד, יבואו בס"ד ובל"נ בגליונות הבאים.
כן התקבל מאת הרה"ח ר' מאיר קרליבך השלמה לתשובתו, מחוסר מקום יבוא בגליון הבא.

מכתב חיוזק שכתב אחד האברכים לידידו בענין התבודדות לאחר נישואיו

לכבוד חברי היקר אהובי כנפשי, החוסה תחת זלו הנציס של איתן
אזונינו ציס"ע הננמ"ח זיצ"ק האברק החשוב כאר... נ"ו אלע.

מכתבך הגיעני לנכון עם דיבורים נחמדים כדרך תמיד, כן יעזור ה'
שנוכה תמיד להתחדש בעצת הצדיקים ועי"ז יהא נחקק בנו אמת (עי'
תורה ז') ונחיה חיים טובים באמת אמן.

על דבר אשר שאלת שאכתוב לך כמה דיבורים על ענין התבודדות,
ואשר זה כמה אשר אתה משתוקק ומנסה מאד לקיים עצה זו ואינו עולה
בידך, ותמיד מתגבר עליך המניעות; אם זה מניעות המח או מניעות
וטרדות אחרות, ובאמת מי אנכי שאכתוב לך על דבר גדול ונורא כזה,
אשר כל תקוותינו "בזה העולם תלוי ועומד בדבר זה, וכמו שאמר רבינו
שאי אפשר להיות איש כשר באמת כי אם על ידי התבודדות, אבל בה'
אבטח ואסמך, ועל כוחו של זקן דקדושה – שהזהירנו לדבר בינינו ולקבל
דין מן דין הארת חברינו – אשען, שנוכה לעורר אחד את חברו ביראת
שמים ואולי עי"ז אתחזק אני בעצמי בדבר זה בשלימות.

חברי היקר!

קודם כל צריך שתדע שרבינו הק' ברוב רחמיו גילה והוריד סוד
גדול ונורא לעולם הלא הוא עצת ה"התבודדות", ולמעלה למעלה הוא
אור גדול עד מאוד עין לא ראתה, ורצה רבינו לגלות לנו האור הזה לכן
צמצמו אלפים ורבות פעמים צמצום אחר צמצום עד שהלבישו בדרך
זה המבואר כמה פעמים בליקוטי מוהר"ן ובשאר שיחותיו הקדושות,
שהוא: "לקבוע לנו כל יום שעה מיוחדת שבו נשיח את כל אשר בליבנו,
ולפרש שיחתנו בינינו לבין קונו בטענות ואמתלאות בדברי חן ריצוי
ופיוס, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך שיקרבו אליו לעבודתו באמת,
ותפלה ושיחה זו יהיה בלשון שמדברים בו, ואת כל אשר עם לבבו ישיח
ויספר לפניו יתברך; הן חרטה ותשובה על העבר והן בקשת תחנונים לזכות
להתקרב אליו יתברך מהיום והלאה באמת, והנהגה זו היא גדולה במעלה
מאד מאד והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך כי זאת היא
עצה כללית שכוללת הכל" (תורה כ"ה תנינא).

וכשנגשים להתבודדות בדרך זה אזי הוא ענין אחר לגמרי, כי יודעים
שעכשיו אני עוסק בתיקון נפשי ורוחי ונשמתי וכו' וכו', ולכן גם אם
לפעמים אין דיבורים ונסתם הלב לגמרי מכל מקום יושבים לפניו ית'
שעה שלימה ומאמינים שזה חלק מהתיקון, ועכשיו ה' רוצה ממני שאשב
לפניו בדומיה ואכסוף ואשתוקק אליו ית' במחשבה לבד. כי אם נגשים
להתבודדות באופן המתקבל על הדעת שזה מאד מדבר אלי הענין
הזה – להתבודד ביני לבין עצמי, ואני מתבוננן על כל מה שקורה אתי
וזה מאד משחרר וכו' וכו' אזי כשאין דיבורים נופלים לגמרי מזה, וכמו
שר' נתן שפירא מב"ב מדבר על זה הרבה, שהעיקר בהתבודדות (וכן
בכל עצות רבינו) הוא ה'אמונה' בדבר, כמה שאני יודע יותר שזה תיקון
מהרבי כפשוטו – תיקון כמו "תיקון הכללי" ושאר התיקונים וכו', כך
אזכה להישאר בהתבודדות זמן רב, ואפילו שעוברים ימים הרבה ואין לי
דיבורים – מה אעשה זה התיקון, כך רבינו רוצה לתקן אותי.

ועל זה צריך הרבה הרבה התחזקות, כי 'הבעל דבר' יודע את זה טוב,
ש"עיקר עצתו ודרכו שעל ידו יכולים לקבל את כל תיקוני הרבי ושייכל
האדם לתקן את הכל ולהגיע למה שצריך להגיע הוא "רק"!!! התבודדות

(לשוננו של ר' יצחק ברייטר באגרת), והבעל דבר יודע גם ש"פעלתי אצל
הקב"ה, שהאדם הזה שיקיים זאת בפשיטות גמור לעמוד כל יום שעה לפני
ה' יתברך בתפלה, אף כשאין לו בעת הזאת שום התעוררות, אף אם לא יוכל
לדבר שום דבר ורק זאת שיכריח את עצמו לכסוף לדבר לפניו יתברך, יזכה
לכל טוב, ולא יהיה עליו שום דין למעלה כי בזאת יתקן הכל; נפשו, רוחו
ונשמותו, וכל העולמות התלויים בו מזמן אדם הראשון עד ביאת הגואל,
ודבר זה הוא אמת ויציב נכון וקיים וערב אני על כך, ולכן לא ישקוט על זה
הבעל דבר ויניח עצמו לסתור זאת בכל האופנים שבידו והעיקר הוא רוצה
לעשות אותך אומלל עד שתשאר חלילה ערום ויחף מכל דבר שבקדושה" (שם).

על כן יקירי!

נא ונא התחזק לעמוד על מקומך, ואל תסוג מדבר גדול כזה חלילה!
ומה שכתבת שכשהיית בחור היה לך כל יום שעה התבודדות ועכשיו
אחרי החתונה כמעט ועזבת את כל זה, תדע שזה תמיד כך, בתור בחור
יש עוד את ה'ברען' וההתלהבות לזה, ואחרי החתונה מתקררים, ואחד
מהמניעות הוא פשוט טרדות הזמן – שאברך הוא עסוק בלהביא טרף
לביתו ורץ מכולל לכולל ובזמנים הפנויים הוא צריך להיות בביתו ולעזור
בבית וכו' וכו', ועל כן לאט לאט נחלש ההתבודדות, אבל תדע ר'...
שלפעמים חמש דקות התבודדות אצל אברך הוא יקר כמו שעה אצל בחור.
וזה הרי כל אחד יכול, לקבוע לו חמש דקות להתבודדות, אבל בקביעות,
בעקשנות, בעקביות, ולכסוף תמיד ליותר ויותר, ובזמנים היותר פנויים
לחטוף כמה שאפשר, ותמיד לבקש מה' שתזכה לעשות שעה כל יום, אבל
בינתיים מה שתוכל תחטוף ואל תגיד אם אני לא יכול לעשות שעה לא
אעשה בכלל, חלילה וחס! שזה דיבורי הבעל דבר ואין כן דרך רבינו, רק כך
למדנו רביה"ק "לכסוף להכי גבוה ולא ליפול מהכי נמוך – זיך ציען צו די
גרעסטע און נישט פאלן פון די קלענסטע!!!!"

והיות שאתה קרוב אלי מותר לי לספר לך כי גם עלי עבר כל זה, כי
כשהייתי בחור היה לי כל יום שעה התבודדות, ואחרי החתונה לאט לאט
זה נחלש ועם הזמן כמעט ועזבתי את כל הענין ה", ועבר הרבה זמן שלא
היה לי התבודדות, וכל פעם כשהייתי באומן התפללתי על זה ואמרתי
לרבי: "רבי! איך אני יכול להסתובב בעולם ולהקרא 'ברסלבר' חסיד ואיני
מקיים עצתך העיקרית!!" עד שה' ברוב רחמיו וחסדיו עזר לי שהיה לי
שיחת חברים על זה הענין, ואז האיר לי הענין הזה שקצת זה גם טוב,
ולאט לאט הוספתי עוד כמה דקות ועוד כמה דקות.

ותדע חברי היקר!

שהעיקר זה העקשנות. ותדע שהבעל דבר מניח את האדם ללמוד
ספרי רבינו ולנסוע לאומן ולומר כל יום 'תיקון הכללי' וכו' וכו', אבל על
עצה זו של 'התבודדות' הוא אורב מאד מאד. ולכן חברי תדע את אשר
לפניך, ותזכור תמיד בכוחו של אותו זקן דקדושה אשר הוא הולך לפנינו
והוא אמר לפני הסתלקותו "וואס האט איר צו זארגן אז איך גיי פאר אייך"
(=מה יש לכם לדאוג מאחר שאני הולך לפניכם).

חזק ואמץ בעבודתך, ותזכה לעשות רצונו ית' באמת, אמן.

חברק המשתוקק לקיים צצת הצדיק בשלימות

בוודאי ינצח המלחמה!

"מלחמת גוג ומגוג" זוהי ההגדרה של המצב כהיום, עכ"פ ברוחניות, וידוע מאמר החכם 'אין גיבור כמתייאש' דהיינו, במלחמה גשמית, הצד שרואה שהוא כבר הולך להפסיד הרי הוא מתגבר בכל כחו ומוציא את כל כלי נשקו כי אין לו כבר מה להפסיד.

איך אזכה לנצח המלחמה?! ובכן, האם יש עצה? א"כ מהי? ..הלכו ביחד וחיפשו באוצרות המלך עד שמצאו שיש עצה! ואם נזכה לקיים אותה בתמימות נזכה לעבור על הכל, ובלי שום ספק ננצח את המלחמה!!!

והעצה היא "התבודדות"

"כי עיקר כלל ושורש ויסוד של כל העצות להתקרב אל השי"ת הוא רק אמירת תהילים ושאר תחינות ובקשות והתבודדות לפרש שיחתו בינו לבין קונו לבקש מלפניו שיקרבהו לעבודתו ית"ש ורק עי"ז זוכים לנצח המלחמה אם יהיה חזק ואמיץ מאוד תמיד להתפלל ולהתחנן לפני השי"ת תמיד יהיה איך שיהיה אז בודאי ינצח המלחמה" (ליקו"מ תנינא ק"א)

מוסיף שם מוהרנ"ת זזה לשונו: "כי אע"פ שנמצאים כמה עצות טובות בספרי רבינו ז"ל, אעפ"כ על פי רוב קשה לאדם לקיים העצה בעצמה על כן העיקר הוא תפילות ותחנונים ובקשות, יהיה איך שיהיה עכ"פ ידבר בפיו באיזה בחינה שהוא ויבקש מהשי"ת תמיד שיוציאו מחושך לאור ויחזירוהו בתשובה שלימה באמת, ואל יתן דמו לו עד שיענהו, ואע"פ שהוא קורא וצועק להשי"ת זה זמן רב מאוד

ועדיין הוא רחוק מאוד מאוד, אעפ"כ אם יהיה חזק ואמיץ בתפלות ובקשות. ובודאי סוף כל סוף יענהו השי"ת ויקרבהו לעבודתו באמת בודאי בלי ספק, רק חזק ואמיץ.

עוד צריך לזכור, כי אע"פ שלכאורה ההתבודדות היא עצה קלה ופשוטה - לדבר אל השי"ת כדבר איש אל רעהו, אבל מפני גודל מעלתה שהיא 'המעלה העליונה וגדולה מן הכל', מתגבר על זה הבע"ד מאוד בכמה מיני חלישות דעת ובלבולים, וצריך להיות חזק ואמיץ מאוד לקיים את זה בעקשנות בתמימות ובפשיטות מתוך אמונה שלימה וחזקה בדברי רביה"ק שאם נקיים את העצה הזאת - עצת העצות, נזכה לקיים את כל העצות הטובות, נגיע לכל המדרגות ולנצח המלחמה, בב"א אמן.

...לכאורה

ההתבודדות היא עצה קלה ופשוטה - לדבר אל השי"ת כדבר איש אל רעהו, אבל מפני גודל מעלתה שהיא 'המעלה העליונה וגדולה מן הכל', מתגבר על זה הבע"ד מאוד...

כן הסט"א, בראותה שאנו עומדים כבר לקראת הגאולה והנצחון השלם, היא מתגברת בכל הכוחות והאמצעים להילחם בקדושה ובאנשים הכשרים הרוצים לעבוד את ה' ולעשות רצונו, ולכן אין פלא למה כ"כ קשה בדורינו, העבודת ה' וכל דבר שבקדושה שרוצים לעשות, אם זה תורה, או תפלה, שמירת עיניים וכדו', שנתקלים בכאלה הסתרות ומניעות, כידוע לכל מי שהתחיל להיכנס קצת בעבודת ה', וכידוע מה שהאר"י הק' אמר לר' חיים ויטאל, עכשיו במיעוט עבודה אפשר להגיע לדרגת ר' עקיבא. וזה אמר ר' עקיבא בדורו מה נאמר בדורינו.

והדבר הכי קשה היא היאוש, שהבע"ד אחרי שמפיל את האדם במצודותיו האכזריים הוא בא אליו בטענות - ולכאורה נכונות - אבדה תקוותך... כמה פעמים נסית כבר ולא הצלחת... אין לך כבר סיבה לנסות עוד פעם להתחיל לעבוד את ה', ועוד כהנה טענות והוכחות שונות ומשונות

שהמסקנא היוצאת מהם היא... אין לך תקוה ותתיאש!!!

וא"כ ישאל השואל מה אעשה?? איך אנצל מחבלי משיח? איך אתגבר על כל המניעות המתחדשים בכל יום ויום כמאמר חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום? איך ובמה אני יכול להיות בטוח שאגיע לתכלית שבעבורו הגעתי לעוה"ז ולא אפול ואתייאש באמצע הדרך? איך???

ואם אמור תאמר לו שכל ספרי מוסר וחסידות ובפרט ספרי רבינו מלאים עצות טובות איך להתקרב להשי"ת ומה כ"כ קשה לך, למוד בהם ותקיים ותגיע לתכלית הנצחי.

יתעקש ויוסיף לשאול: נכון אני יודע הרבה עצות טובות ב"ה, אבל עדיין אני רחוק מהעצות בעצמם וקשה לי לקיימם א"כ מה אעשה?!

נא לה יעמדה על תברכה

חברינו וידידנו היקרים שיחי' אשר הרימו את נדבת לבם
עבור הוצאות הגליון

להצלחת ר' צבי

אריה בן ציון
בן ליבא לאה הי"ו

ר' מתתיהו דוד

בורשטיין הי"ו
לרגל השמחה
בהולדת הבת למזל"ט

לעילוי נשמת

ר' ישראל ב"ר יונה יהושע יונתן ז"ל
גריזולט

התורה הזמנית תורות ט' - קי"ב

לתרומות והנצחות בעת שמחה או לעי"נ

נא לפנות לר' אברהם יצחק בלום, 054845-61903

אברך יקר, קח חלק בהוצאות הגליון וזכה לך ולהכריך!

רבינו הקדוש זיע"א

ציוה לעשות כרוז:

"כל מי שיש לו
אמונה בהשי"ת
וסדר למשמעתו
ומקורב אליו
יהיה אצל
על ראש השנה
איש בל יעדר!"

ברכת מזל טוב חמה ולבבית שלוחה בזאת לחברינו היקרים

ר' משה אייזיק שפירא

ר' יהושע דרוק ר' מיכאל חשין
ר' יצחק ויסקי ר' מיכל לוינון
ר' שלמה אפרים גודלבסקי
ר' מאיר ליברמנט ר' מאיר
אלקבץ ר' נתן אנשין
לאירוסים צאצאיהם

ר' נחמן רוזנפלד

לנישואי בתו

ר' אברהם לור

ר' שמעון ברנ"י שפירא
ר' אהרן קניג
לנישואיהם

ר' יחיאל

יהודה חשין
ר' משה אייזיק
שפירא

להכנס בנם
לעול תורה
ומצוות

ר' מתתיהו דוד בורשטיין

ר' אברהם אלחנן וייסשטיין
להולדת הבת

ר' נחמן פישר

להולדת התאומים

לשנה טובה תכתבו ותחתמו בספרן של צדיקים אמיתיים